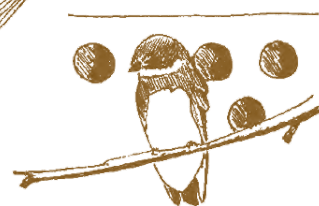

Vogels in Zutphen en omgeving 2008

Jaarboek 2008

Dit is een uitgave van de
Vogelwerkgroep Zutphen en omgeving

Colofon

© Vogelwerkgroep Zutphen en omgeving 2009
p/a Secretaris M. van der Weide
Lomeijerplein 9
7207 JE Zutphen

www.vwg-zutphen.nl

Tekst: Wim Bosma, Jan Eshuis, Henk-Jan Hof, Jan Hof, Michel Klemann, Jeroen Kuipers, Adri Mulder, Frans Parmentier, Marcel Ruijs & Michiel van der Weide.

Illustraties: Jeroen Kuipers (omslag & foto's binnenwerk)

Samenstelling & redactie: Michiel van der Weide

Eindredactie: Sabien van Harten

Ontwerp & lay-out: Martine van Harten

Inhoudsopgave

	Bladzijde
Voorwoord: De ene excursie is de andere niet	5
1 Natuurbescherming	6
2 Broedvogelonderzoek Empese en Tondense heide	8
3 Broedvogels van woonwijk Welgelegen in 2006	14
4 Broedvogels van woonwijk Het Laakse Veld in 2006	18
5 Jonge Kauw ontmoet Zwarte kraai	21
6 De broedresultaten van de Oeverzwaluwen in het jaar 2008	23
7 Weidevogelbescherming 2008 Tichelbeekse Waarden	25
8 Watervogels in de stad Zutphen in 2008	30
9 Voorjaarsfenologie 2005 - 2008	36
10 Verkeersslachtoffers in 2006 - 2008	41
11 Bestuursverslag 2008	44

Voorwoord

De ene excursie is de andere niet

Sinds het verschijnen van het jaarboek 2007 van de Vogelwerkgroep Zutphen e.o. (VWG) zijn we veel op excursie geweest. Vanuit de nieuw ingestelde excursiecommissie verlokte Johan Blanksma ons steeds weer om het veld in te gaan en ondergetekende haalde het op zijn verjaardag in zijn hoofd om een vogelreis naar Spanje te organiseren. Hieronder een persoonlijke terugblik op twee excursies.

Eind februari 2008 vlogen we met acht leden van de VWG naar Madrid om de vogelwereld van de Extremadura en in het bijzonder het Nationaal Park Montfrague met zijn relicten van mediterrane bossen te gaan aanschouwen. We hoopten veel vogels te zien en daarin kwamen we niet bedrogen uit; dankzij de uitstekende vogelaars in ons midden (Michel en Jeroen), maar er is daar ook veel te zien. Waar je ook de auto uitstapte, het was meteen raak. Op de eerste parkeerplaats waren er al direct een Blauwe ekster, Hop en Roodstuitzwaluw te bewonderen. Jeroen Philippona wilde na dertig jaar graag de Grote trap (de grootste Europese vogel) weer zien en werd op zijn verjaardag bij een tocht door de steppe van Trujillo tot twee keer toe daarop getraakteerd. Ook Kleine trap, het Zwartbuikzandhoen, de Kuifkoekoek en de Kalendarleeuwerik mochten we aan onze lijst toevoegen.

Altijd waren er wel gieren in de lucht. Na enige oefening konden we naast de Aasgier ook de Monniksgier van de Vale gier onderscheiden. Er was weinig bewolking en nauwelijks wind: ideaal weer voor het 'schroeven' naar grote hoogten. Naast de gieren ontdekten we af en toe een Havikarend, Rode wouw en Raaf. Tijdens ons bezoek aan de hooggelegen kasteelruïne van Montfrague besloten enkele tientallen Kraanvogels uit de dehesa's (uitgestrekte 'boomgaarden' van kurk- en steeneiken) op te stijgen en de trek naar het noorden op 25 meter boven ons hoofd aan te vangen.

Op de rotsen die ooit de rivier de Taag de doorgang trachten te versperren waren tientallen Vale gieren al bezig met nestelen in het gezelschap van enkele Zwarte ooievaars, Blauwe rotslijsters, Cirlgorzen en een enkele Oehoe (met dank aan de kampertoerist die de hele dag met zijn telescoop de helling afspoorde, zelf hadden we die niet gevonden). Aan het eind van de week stond de teller op 140 soorten.

Hoe anders de excursie naar de Oostvaardersplassen op 31 januari 2009. Door de strenge vorst van de weken daarvoor lag een groot deel van de plassen nog dicht. Er stond een straffe oostenwind en de zon scheen. De blauwe lucht contrasteerde prachtig met het gele riet. De mannelijke Edelherten met hun grote geweien waren tot 25 meter te benaderen. Het aantal vogels in dit erkende vogelparadijs was aanmerkelijk minder dan verwacht. Natuurlijk vlogen er veel Grauwe ganzen rond, maar die hebben we langs de IJssel ook. We zagen geen grote groepen eenden, geen Zilverreigers, geen Baardmannetjes, geen Zeearend en slechts een paar kleine groepjes Vinken en Koolmezen. We reden naar het Markermeer, bezochten nóg een schuilhut, maar het bleef stil. Aan het einde van de dag was de schamele oogst een Ruigpootbuizerd en een Kuifduiker. Een ander groepje kon bogen op een Sperwer en een Watersnip.

Een mislukte excursie? Waarom eigenlijk? Is een excursie alleen geslaagd als je veel bijzondere soorten ziet? Waarom zou je niet waarderen wat je wel ziet? Langzaam kregen de stilte en de winterse rust van het landschap mij in haar greep. Dit was geen tijd voor soortenjacht. Het was goed, zeer goed; ook zonder veel vogels.

Adri Mulder
Stokebrand 572
7206 ET Zutphen
0575-521468
adri.mulder@planet.nl

1 Natuur- bescherming

door Wim Bosma

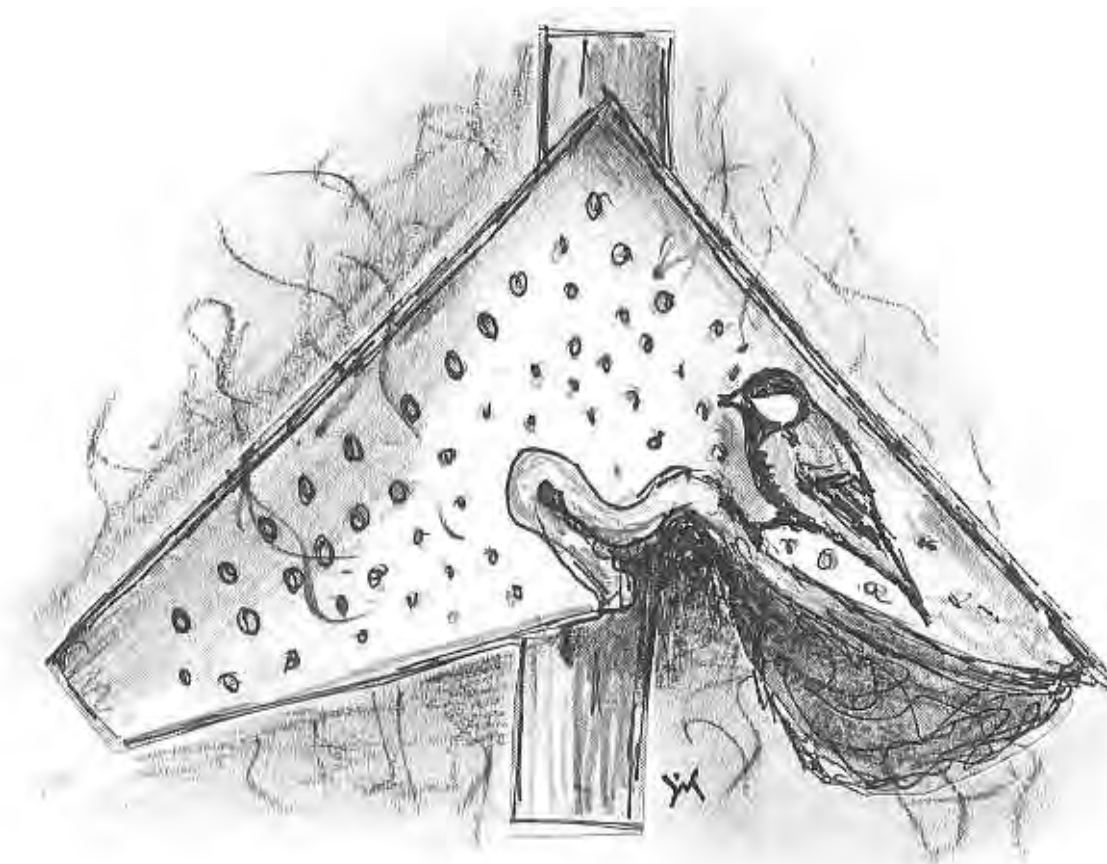
Ben ik 'imker' geworden van wilde metselbijtjes in mijn tuin, komt de Koolmees in de herfst mijn bijenblok belagen. Hij sloop de voorste gemetselde dekseltjes van bijna alle gaatjes. Bij natuurlijke holtes weet je niet wat erachter zit, maar deze heb ik zelf geboord met zelfs nog een uitneembare plastic holte erbij. Ik weet dus ook dat de larven diep genoeg weg in de holtes zitten, te ver voor de Koolmees. Verspilde energie dus, maar ze gaan toch maar door en verjagen elkaar, want waar de één zoekt wil de ander ook zijn geluk beproeven. Zelfs een Huismus komt

poolshoogte nemen, maar zo aan een blok hangen blijkt hem (een hij, gezien de bruine kop) toch te veel. Een steeds terugkerende Koolmees met een brede zwarte 'stropdas' op zijn gele borst, zeer waarschijnlijk een ouder mannetje en dus een succesvolle jager, keert steeds terug.

Door mij heen gaat de vraag: wil ik dit blijven aanzien of ga ik de gaten afdekken? Dat laatste zou betekenen dat ik het bijennestblok nog meer cultiveer, omdat het toch wel erg leuk zou zijn om de bijen zo rond april te zien uitvliegen. Ik besluit de natuur zijn gang te laten gaan, wetende dat de larven achter in de gang zitten.

Hoe dubbel kunnen belangen zijn? Ik lok de vogels naar mijn tuin met huisvesting en voer.

Natuurbescherming noem ik dat. Ik lok ook de bijen met huisvesting en voer, maar niet om als voer te dienen voor de vogels. Ik doe het vooral ook voor mijn plezier. De natuur

Koolmees en het bijenblok (tekening Wim Bosma).

in eigen tuin wil ik zelf regisseren; ze krijgen in mijn tuin wat ik ze voorzet en toelaat. Dat noem ik dan weer natuurbeheer. Alleen die Sperwer die af en toe zijn vogelmaaltje bij de voertafel komt halen heb ik niet onder mijn regie. Natuurbeheer lukt me aardig, maar bij natuurbescherming wordt het verwarrend, wie ga ik nu beschermen?

Misschien is het toch wel een goede keuze van mij om de natuur zijn gang te laten gaan. Zal ik dat dan maar natuurbescherming noemen?

Wim Bosma
De Waarden 140
7206 GL Zutphen
0575-528210
bosma22@freemail.nl

2 Broedvogel- onderzoek Empese en Tondense heide

door Marcel Ruijs

In opdracht van Natuurmonumenten zijn de Empese en Tondense heide (2006 t/m 2008), Zilvense Broek (2007, 2008), Lampenbroek (2007), Halterkamp (2007) en Groot Soerel (2007), Appense veld (2008) op broedvogels (Rode lijst en aandachtsoorten) geïnvventariseerd. Dit verslag beperkt zich tot de Empese en Tondense heide.

Empese en Tondense heide

Regenwater dat op de hooggelegen zandgronden van de Veluwe valt, komt in de randen van het gebied weer naar boven. Eén van die gebieden is de Empese en Tondense heide, een paar kilometer ten oosten van de Veluwe met een oppervlakte van 139 ha. Het gevolg van dit kwelwater is een drassig gebied waarin natte heidevelden met blauwgraslanden ontstonden.

Op het eerste oog bestaat het gebied uit twee bospercelen met daarin heide, voornamelijk dopheide dat dreigt te worden overwoekerd door grassen en berkenopslag met daartussen ruige 'natte' graslanden.

De naam blauwgraslanden is te danken aan Blauwe zegge. Hiervan is in Nederland niet veel meer over, omdat grondwaterstanden vaak verlaagd zijn. Dat geldt ook voor dit ge-

bied, dat inmiddels door verdroging enorm is aangetast. Het gevolg hiervan is dat die flora afhankelijk is van het schone kalkrijke kwelwater, zoals Moeraswespenorchis, Welriekende orchis, Blonde zegge, Gevlekte orchis en Klokjesgentiaan, is verdwenen of dreigt te verdwijnen. Ook voor de fauna heeft de verdroging de nodige gevolgen gehad. De vlinderstand is bijvoorbeeld behoorlijk uitgedund, want Aardbeivlinder, Veenbesblauwtje, Gentiaanblauwtje en Spiegeldikkopje zijn al lang niet meer waargenomen en moeten als verloren worden beschouwd.

Voor het meest noordelijke bosperceel, waarin het laatste stukje blauw grasland met Spaanse ruiter ligt wordt bedreigd, zo is gebleken uit hydrologisch en botanisch onderzoek. De eerste Struikheide heeft zich er al gevestigd. Vanaf half jaren negentig is Natuurmonumenten begonnen met het uitvoeren van maatregelen om wat van het blauwgrasland nog van over is te behouden. De voornaamste doelstelling is de grondwaterstand zo te beïnvloeden dat de kwel weer meer aan de oppervlakte komt. Verder is het beheer erop gericht om het gebied een meer aaneengesloten karakter te geven en te verbinden met de Zilvense Broek.

Methode en onderzoeks- gebied

Voor de werkwijze van inventariseren (uitgebreide territoriumkartering) wordt verwezen naar Van Dijk (2004) en Van Dijk et al. (2004). In 1985 en 1993 is het gebied ook geïnvventariseerd op broedvogels. In 1985 door Rob Vogel in opdracht van Natuurmonumenten, waarbij de gegevens en resultaten gebruikt werden voor beheer en de voorhanden zijnde ruilverkaveling. Jan Schoppers heeft in 1993 een inventarisatie voor de Provincie Gelderland gedaan. De gegevens van deze telling zijn vooral gebruikt voor begrenzing van relatienota-gebieden. Ook het aangrenzende gebied ten noorden en noordwesten is toen geteld.

De uitkomsten van de inventarisatie van 2006, 2007 en 2008 dienen o.a. als indicator wat betreft de gevolgen van de al genomen maatre-

gelen en voor het beheer. Het ideaalbeeld is een ruig nat gebied met bijvoorbeeld vogelsoorten als Grauwe klauwier (1 broedgeval in 2004), Paapje, Kwartel en Kwartelkoning.

Het gebied dat geïnterviewd is verschilt wezenlijk ten opzichte van 1985 en 1993. De gebieden in die jaren zijn tot aan de Lange

Dijk en de Hallse Dijk bezocht. Ook de meer (zuid)westelijk gelegen Eerbeekse hooilanden zijn toen meegenomen. Om toch cijfers van die jaren met 2006 - 2008 te kunnen vergelijken, zijn de broedgevallen uit die jaren die overeenkomen met het getelde gebied verderop, in dit verslag in een tabel verwerkt (zie bijlage 1).

Zoals in de inleiding al beknopt beschreven, is het de vraag of de flora die van kwelwater afhankelijk is, gered kan worden. Natuurmonumenten heeft de laatste jaren een groot aantal maatregelen uitgevoerd waardoor de heidepercelen weer een open karakter hebben en er (vlinder)doorgangen in de bospercelen zijn. Ook zijn rietstukken en -kragen teruggekomen door het aanleggen van poelen en het vrij maken van stukken waar het kwelwater opkomt; sloten en greppels verruigen weer. De weilanden in eigen beheer worden gedeeltelijk gemaaid en verruigen en verarmen vrij snel; dit geldt voor de meest oostelijk gelegen graslanden. De graslanden zuidwestelijk van de dwars door het gebied lopende Mestweg, kennen een extensief karakter. Het gevolg van de maatregelen is dat er weer veel open stukken en meer ruige randen zijn.

In 1993 was er sprake van een verdrievoudiging van het areaal aan maïs ten opzichte van 1985. In 2006 - 2008 was daar niet veel van over, op enkele percelen aan de oostkant na. Factoren als minder maïs, predatie en verruigen verklaren waarschijnlijk de terugval van Kievit en Scholekster.

Het gebied ten noordwesten van de Empese en Tondense heide kent een nog wel een kleine populatie weidevogels. Hier zaten in 2006 nog Kievit (4), Grutto (2-3), Tureluur (1), Scholekster (2), en Wulp (2-3). In 2007 hebben langs de meanderende Zilvense broekbeek Zomertaling (2) en Watersnip (1) gebroed.

Van de bosvogelsoorten in 2006 - 2008 valt te melden dat er een kleine toename is van de Kleine bonte specht (1 naar 3), vestiging van Zwarte specht (1), en een flinke toename van Boomkruiper (24) in 2006. Bonte vliegenvanger (1 in 2006) en Grauwe vliegenvanger (7 in 2006, 6 in 2007 en 4 in 2008) zijn ook vertegenwoordigd.

Onder de roofvogels is de Buizerd toegenomen van 2 naar 5 broedgevallen, waarbij alle horsten zijn gevonden. De Havik zit vrijwel nog in hetzelfde perceel als 1985 en 1993 en ook de aanwezigheid van Boomvalk (1) is het vermelden waard.

Opvallend was verder de aanwezigheid van de Kwartel (2) in 2006 en 2008. Door het bijtijds in kaart brengen zijn de percelen waarin deze vogel zat, niet gemaaid en heeft deze zich niet laten verjagen.

Resultaten

De effecten van de getroffen maatregelen zijn af te lezen uit aantallen van de soorten die in 1993 van belang waren voor de provincie (tabel 2.1) en deze te vergelijken met de jaren 2006 - 2008. Het gaat dan vooral om weidevogels, vogels als Kleine karekiet, Grasmus, Rietgors, de liefhebbers van open gebied en (bos)randen. De cijfers zijn afkomstig van de stippenkaarten uit die jaren en komen overeen met het getelde gebied in 2006 - 2008.

Het meest opvallende is dat soorten als Roodborsttapuit, Boom- en Graspieper, Geelgors en Rietgors lijken te hebben geprofiteerd van de veranderingen. De weidevogels zijn duidelijk in aantal afgenomen; de Kievit illustreert dit met een afname van 12 territoria in 1985 naar 3 in 2008. Naast oorzaken als intensivering van de landbouw in de omliggende gebieden en verdroging, is het gebied niet open genoeg en is er sprake van een behoorlijke predatiedruk.

Tabel 2.1 Aantal broedvogels in de Empese & Tondense heide in 1985, 1993 en 2006 - 2008.

Soort	1985	1993	2006	2007	2008
Patrijs	-	-	-	-	-
Scholekster	1	1	1	1	-
Kievit	12	7	3	4	3
Grutto	1	-	-	-	-
Wulp	-	2	2	2	2
Tureluur	1	-	-	-	-
Veldleeuwerik	1	-	-	-	-
Graspieper	2	1	7	5	2
Paapje	2	-	-	-	-
Grasmus	20	8	9	12	14
Geelgors	19	14	23	26	27
Boompieper	6	2	33	36	31
Bosrietzanger	1	1	5	12	21
Kneu	4	1	2	4	1
Rietgors	2	-	10	6	9
Sprinkhaanzanger	1	-	-	1	-
Kleine karekiet	2	-	4	3	3
Roodborsttapuit	-	-	2	4	3

In 2007 is er begin mei een roepende Kwartelkoning gehoord. Mogelijk betreft het een doortrekker; waarnemingen vanaf 20 mei duiden op mogelijk broedgeval. Daarom is deze als ? opgenomen in bijlage 1. Een bijzonder broedgeval was een koppel Raven in 2007.

Als laatste kan nog opgemerkt worden dat het gebied elk jaar weer garant staat voor de nodige bijzondere (trek)waarnemingen. De afgelopen jaren zijn er waarnemingen genoteerd van Zwarte ooievaar, Zomertaling, Slobeend, Groenpootruiter, Watersnip, Grote zilverreiger, Wespendif, Duinpieper, Gekraagde roodstaart, Wielewaal, Paapje, Tapuiten. Samen met de diverse wintergasten als Koperwiek, Kramsvogel en Barmsijs kom je op ruim 100 soorten die jaarlijks in dit gebied waargenomen kunnen worden.

Beleid en beheer

De belangrijkste knelpunten voor Natuurmonumenten om de gewenste doelen te behalen zijn (a) de Boswet met zijn compensatieverplichting bij het weghalen van bos ouder dan 10 jaar, (b) particuliere belangen, (c) de manier om kwel meer aan de oppervlakte te krijgen, (d) eutrofiëring en (e) vooral tijd.

In de Statennotitie van de Provincie Gelderland 'Voortgang Ecologische Poorten op de Veluwe 2003' wordt bij de Beekbergse poort geschreven over kwelsituaties en de te nemen hydrologische maatregelen bij de Empese en Tondense heide en Lampenbroek. Er is nu een hydrologisch herinrichtingsplan en onderzoek heeft uitgewezen waar het kwel naar boven komt. Deze plekken zijn deels afgegraven om het kwelwater aan de oppervlakte te krijgen.

Voorals pionierssoorten als Moerashertshooi, Pilvaren, Schildereprijs en Snavelbiezen profiteren hiervan. Verder zijn er sloten gedempt. Rondom het noordelijke bosgedeelte is dit in de zomer van 2006 nog gebeurd. Met behulp van peilbuizen wordt de grondwaterstand gecontroleerd.

Eén van de verwachte bevindingen is dat de grondwaterstand stabiel te laag is. De samenwerking met het waterschap Veluwe is geïntensiveerd om de afwatering van het

gebied te verminderen. Dit komt niet overeen met enkele particuliere belangen. Het beheer is erop gericht de bosgedeeltes om te zetten in een zeldzamer, meer open natuurgebied. Dit wringt met de Boswet. Binnen het gebied valt er niet te compenseren. Alle benodigde acties om dit toch te realiseren kosten tijd vanwege alle procedures. Het beheer richt zich er voornamelijk op om het gebied schraler te maken en eutrofiëring tegen te gaan. Aanwezigheid van Hennegras op de kwelpunten is al een indicatie van verdroging en aanwezigheid van voedingsstoffen. Het verschrallen rondom deze plekken wordt gedaan door maaien en het maaisel afvoeren. Om het Heideblauwtje te stimuleren worden heideterreinen deels gemaaid en wordt boomopslag verwijderd. Het verschrallen rondom deze plekken wordt gedaan door plaggen en maaien.

De graslanden worden extensief beheerd. Ervaring leidt tot nieuwe inzichten, en vooral op land dat nog maar kort uit landbouwkundig gebruik is moet niet te laat gemaaid worden. Daarom is gekozen om een aantal jaren toch vroeger te maaien dan 15 juni en vervolgens de maaidatum te verschuiven naar later in het jaar en/of over te schakelen op eens per jaar maaien in augustus. Te vroeg te extensief gaan werken kan leiden tot soortenarme ruige vegetaties met veel Ridderzuring, Pitrus en Rietgras. Om de nadelige gevolgen van eerder maaien te verzachten, is afgesproken met de boerengebruikers dat ze een deel van het land niet maaien bij de voorjaarsnede. Het positieve effect hiervan is dat insecten langer nectar kunnen blijven vinden. Broedvogels profiteren daar vervolgens ook weet van aangezien insecten, vooral de hier nog veel aanwezige grote insecten, een belangrijk onderdeel uitmaken van het voedselpakket. Het niet maaien van randen en hoeken dient ook vogels.

De uitkomsten van de inventarisaties van 2006 - 2008 bevestigen de te verwachte effecten van het beleid. Hoewel er slechts nu drie jaar achtereen geïnventariseerd is, is de conclusie dat diverse vogelsoorten profiteren van het meer open en ruigere karakter van de Empese en Tondense heide.

Dankwoord

Met dank aan Rob Vermeulen (Natuurmonumenten), Jan Schoppers (SOVON) voor de nodige informatie en gegevens van 1985 en 1993 en Arend van Dijk (SOVON) voor de ondersteuning bij het uitwerken van de inventarisaties.

Marcel Ruijs
(Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken)
Brummen
ruijsm@xs4all.nl

Literatuur

Van Dijk A.J. 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Van Dijk A.J, Hustings F. & van der Weide M. 2004. Handleiding Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Bijlage 1

Aantal territoria in BMP-plot Empese en Tondense heide (139 ha). Niet alle soorten zijn geteld in 1985 en 1993.

De aantallen hebben allemaal betrekking op de begrenzing die gehanteerd is in de jaren 2006 - 2008.

Soort	1985	1993	2006	2007	2008
Dodaars			1	2	3
Knobbelzwaan					1
Grauwe Gans			5	5	6
Nijlgans			1	1	2
Bergeend		1	1	1	
Wilde eend			7	2	3
Zomertaling					1
Kuifeend					1
Havik	1	1	1	1	1
Sperwer				1	1
Buizerd	2	1	5	5	5
Torenavalk	1				
Boomvalk			1	1	1
Patrijs	1	1			
Kwartel			2		2
Fazant				1	1
Kwartelkoning				?	
Waterhoen	1		1		
Meerkoet		1	6	6	8
Scholekster	1	1	1	1	
Kleine plevier		1	2	3	2
Kievit	12	7	3	4	3
Houtsnip			2		
Grutto	1				
Wulp		2	2	2	2
Tureluur	1				
Tortelduif	15				
Holenduif		3			
Houtduif			20	16	18
Koekoek	4	1	1	1	1
Ransuil	1	2		1	1
Zwarte Specht	1			1	1
Grote Bonte Specht	4	6	6	9	10
Kleine Bonte Specht	4	1	3	3	3
Veldleeuwerik	1				
Boompieper	6	2	33	36	31
Graspieper	2	1	7	5	2
Witte kwikstaart			8	5	6
Winterkoning			32	33	34
Heggenmus			13	12	13
Roodborst			51	41	48
Nachtegaal			1		

Soort	1985	1993	2006	2007	2008
Gekraagde Roodstaart	1	1			1
Paapje	2				
Roodborsttapuit			2	4	3
Merel			45	49	58
Zanglijster			14	18	15
Grote lijster			4	2	3
Sprinkhaanrietzanger	1			1	
Kleine Karekiet	2		4	3	3
Bosrietzanger	1	1	5	12	21
Braamsluiper	2		2	2	2
Spotvogel	8	5	3	2	3
Grasmus	20	8	9	12	14
Tuinfluiter			16	11	10
Zwartkop			34	32	39
Tijftjaf			54	61	54
Fitis			61	49	50
Goudhaan			4	1	1
Vuurgoudhaan	1				
Gr. Vliegenvanger			7	6	4
Bonte Vliegenvanger			1		
Staartmees	12	2	7	6	3
Glanskop			2	2	3
Matkop			7	6	4
Kuifmees			2	1	1
Pimpelmees			29	20	30
Koolmees			48	44	30
Boomklever			3	3	1
Boomkruiper			24	16	18
Wielewaal	3	1	1		1
Gaai			5	4	4
Ekster	2	1			
Zwarte Kraai			5	5	5
Raaf				1	
Spreeuw			18	11	21
Vink			62	64	68
Groenling				1	
Putter			1		
Kneu	5	2	2	4	1
Goudvink	9		2	3	4
Appelvink			1	1	4
Geelgors	19	14	23	26	27
Rietgors	2		10	6	

3 Broedvogels van woonwijk Welgelegen in 2006

door Henk-Jan Hof

In het voorjaar van 2006 heb ik de woonwijk Welgelegen in Warnsveld op broedvogels geïnventariseerd. Deze kartering is uitgevoerd om aantallen en verspreiding van broedvogels vast te stellen. Het geïnventariseerde gebied heeft een oppervlakte van 32 hectare. Voor de precieze ligging van het gekarteerde gebied verwijs ik naar figuur 3.1.

Gebiedsbeschrijving

De woonwijk Welgelegen ligt ingesloten tussen de Draaiomdsdreef, de Den Elterweg, de groenvoorziening aan de Robert van Guliklaan en de Leestense Dreef. In de woonwijk vindt men rijtjeshuizen, geschakelde wonin-

Figuur 3.1 Ligging woonwijk Welgelegen in Warnsveld.

gen en vrijstaande huizen. In de wijk staan enkele oudere woningen die dateren van de tijd voordat de wijk gebouwd is. Hoogbouw komt niet voor, behalve het schoolgebouw aan de noordzijde van de woonwijk. Aan de westzijde ligt een klein bedrijventerrein, omgeven door een meer royale groenpartij en een groot grasveld.

Tevens is daar een volkstuintencomplex aanwezig. De wijk Welgelegen is als woonerf ingericht en doorgaande wegen komen amper voor. Voor vogels zijn voornamelijk de voor- en achtertuinen van belang, evenals de om de wijk gedrapeerde groenzone. Waterpartijen zijn te vinden in het noordelijk deel van de wijk. Door de variatie in structuur kent de woonwijk een gevarieerde broedvogelsamenstelling. De aanwezige begroeiing is zeer divers. Echt hoog opgaande beplanting is zeldzaam. Het meeste groen bestaat uit struikpartijen en kleinere bomen en is tamelijk eenzijdig te noemen. De particuliere tuinen verschillen naar hun aard. Er zijn tuinen met opgaand hout en struikachtige begroeiingen. Er zijn echter ook tuintjes die bijna volledig bestraat zijn.

Werkwijze

Het veldwerk is vooral in de vroege ochtenduren uitgevoerd. Ook zijn een tweetal avondbezoeken gebracht. Alle vogels die broed- of territoriaal gedrag vertonen zijn op een veldkaart genoteerd en direct na afloop van de ronde zijn de verzamelde gegevens op een soortkaart gezet. De interpretatie vond plaats

Tabel 3.1 Bezoekdata en teltijden.

Datum	Aanvang - Einde	Tijd in minuten
15-3-2006	07:35 - 09:05	90
26-3-2006	06:30 - 08:37	127
8-4-2006	07:00 - 08:30	90
18-4-2006	19:05 - 20:30	85
3-5-2006	07:00 - 08:15	75
13-5-2006	05:20 - 07:00	100
17-5-2006	05:30 - 06:15	45
10-6-2006	20:30 - 21:30	60
	totaal minuten	672
	in uren	11,2

op basis van Van Dijk (1996).

Gemiddeld werd per hectare 21 minuten veldwerk aan de inventarisatie besteed. De bestede tijd is inclusief de tijd die gespendeerd is om passanten tekst en uitleg te verschaffen over wat ik toch aan het doen was (tabel 3.1).

Resultaten

In de wijk Welgelegen werden in 2006 totaal 33 verschillende broedvogels aangetroffen met 392 territoria. In tabel 3.2 staan de soorten en het aantal aangetroffen territoria vermeld. Uit de tabel blijkt dat slechts zes soorten voor de helft (49,9%) van de territoria zorgen. Naar gelang de talrijkheid zijn dat Merel, Huismus, Winterkoning, Heggenmus, Houtduif en Vink.

Opmerkelijk

Tijdens het veldwerk stuitte ik op een aantal opmerkelijkheden. Op 18 april 2006 zag ik langs het fietspad bij de Gaikhorst, midden in de woonwijk, een luidroepende IJsvogel. Deze IJsvogel vloog daar af en toe luid roepend rondjes om enkele huizenblokken om vervolgens weer in een boom langs het fietspad te gaan zitten roepen. Vervolgwaarnemingen deed ik in het door mij bekeken gebied niet meer.

Op 13 mei bevonden zich twee Visdieven op het dak van het scholencomplex. Dat zou een mogelijke broedlocatie kunnen zijn. Ook hier bleven vervolgwaarnemingen uit.

Na afloop van de kartering, ergens eind juni, trof ik enkele Boerenzwaluwen aan rond de gemeentewerken. Mogelijkerwijs zijn van deze soort enkele broedgevallen over het hoofd gezien.

De Huismussen hadden het aan de Gaikhorst, de plek waar zich de meeste territoria bevonden, niet goed getroffen (figuur 3.2). Tijdens het broedseizoen zijn de huizen opgeschilderd. Complete rijtjes werden ingepakt, na voorzien te zijn van steigers. Ik veronderstel dat diverse broedsels zijn omgekomen omdat de mussen de nestplaats niet meer konden bereiken.

Dit zal ook opgaan voor broedparen van de Spreeuw (figuur 3.2). Voor de Gierzwaluw zal die invloed veel minder zijn geweest omdat die soort meer gebonden is aan de nok van hoekwoningen en zo hoog reikten die steigers veelal niet.

Henk-Jan Hof
Ida Gerhardtsingel 65
7207 CK Zutphen
0575- 571054 / 570030

Tabel 3.2 Vastgestelde soorten en aantallen territoria in woonwijk Welgelegen 2006.

Soort	N	Soort	N
Wilde Eend	3	Tijftjaf	14
Soepeend	3	Fitis	2
Waterhoen	4	Staartmees	4
Meerkoet	5	Pimpelmees	13
Houtduif	23	Koolmees	16
Turkse Tortel	19	Boomkruiper	1
Gierzwaluw	4	Gaai	3
Witte Kwikstaart	1	Ekster	3
Winterkoning	25	Zwarte Kraai	4
Heggenmus	31	Spreeuw	7
Roodborst	1	Huisemus	41
Merel	77	Ringmus	8
Zanglijster	8	Vink	22
Kleine Karekiet	4	Groenling	12
Braamsluiper	1	Putter	2
Tuinfluiter	1	Kneu	3
Zwartkop	20	Appelvink	7

Figuur 3.2 Verspreiding territoria van Roodborst, Merel, Spreeuw en Huismus in de woonwijk Welgelegen 2006.

Literatuur

Van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken (Handleiding Broedvogel Monitoring Project). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek Ubbergen.

4 Broedvogels van woonwijk Het Laakse Veld in 2006

door Henk-Jan Hof

In het voorjaar van 2006 heb ik woonwijk Het Laakse Veld op broedvogels geïnterviewd. Deze kartering is uitgevoerd om aantallen en verspreiding van broedvogels vast te stellen. Het door mij geïnterviewde gebied heeft een oppervlakte van 23,9 hectare. Voor de precieze ligging van het gekarteerde gebied verwijs ik naar figuur 4.1.

Gebiedsbeschrijving

De woonwijk Het Laakse Veld ligt ingesloten tussen de Den Elterweg in het westen, een laak in het oosten, in het noorden door de Jo

Spierlaan en in het zuiden door de rondweg. In de woonwijk vindt men voor het merendeel laagbouwwooningen. In deze wijk staat het ziekenhuis, in de volksmond bekend als 't Spitaal. Dit ziekenhuis stamt uit de jaren '70. Met de Residence, hoogbouw ten zuiden van de kruising Jo Spierlaan en de Den Elterweg, en de hoogbouw ten zuiden van de Jo Spierlaan en ten oosten van de Ooyerhoekseweg is dit de enige gestapelde bouw.

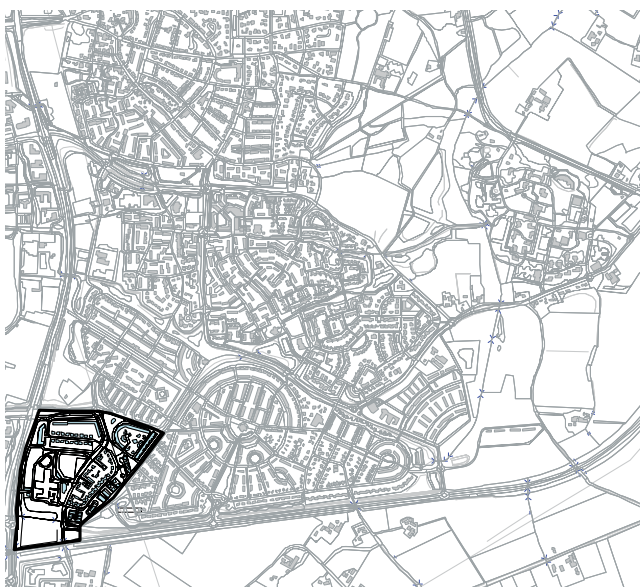
De woonwijk kent tevens een behoorlijke oppervlakte water. Ten zuiden van het Spitaal lag ten tijde van de inventarisatie een vrij extensief beheerd grasland. De noordzijde van dit weiland werd gekenmerkt door een laak en opgaande bomen en struiken.

Het Laakse Veld dateert van het begin deze eeuw en is dus een echte nieuwbouwwijk te noemen. De wijk kent vooral tuintjes en gemeentelijk groen van een jonge leeftijd. Het

geplante spectrum kent weinig variatie in hoogte en diversiteit en biedt vogels in de toekomst weinig soelaas. Waterpartijen zijn te vinden in het oostelijke en zuidelijke deel van de wijk. Echt hoog opgaande beplanting met een behoorlijke oppervlakte was alleen te vinden direct ten zuiden van het ziekenhuis. Een echte struiklaag ontbrak in dit perceel. Dit perceel heeft inmiddels plaats moeten maken voor de nieuwbouw van het ziekenhuis en is in 2007 gekapt.

Werkwijze

Het veldwerk is vooral in de vroege ochtenduren uitgevoerd. Ook zijn een tweetal avondbezoeken gebracht, met name gericht op het voorkomen van de Merel. Alle vogels die broed- of territoriaal gedrag vertonen zijn op een veldkaart genoteerd en direct na afloop van de ronde zijn de verzamelde gegevens op een soortkaart gezet. De interpretatie vond plaats op basis van Van Dijk (1996). Gemiddeld werd per hectare 13,8 minuten veldwerk aan de inventarisatie besteed. De bestede tijd is inclusief de tijd die gespendeerd is om passanten tekst en uitleg te verschaffen over wat ik toch aan het doen was (tabel 4.1).

Figuur 4.1 Ligging woonwijk Het Laakse Veld in Zuidoost Zutphen.

Resultaten

In de wijk Het Laakse Veld werden in 2006 totaal 27 verschillende soorten broedvogels aangetroffen met in totaal 115 territoria; de soepeend niet meegeteld. In tabel 4.2 staan de soorten en het aantal aangetroffen territoria vermeld. Uit de tabel blijkt dat de Merel het als tuintjesbewoner – als opportunist – al redelijk zijn plaats heeft gevonden in deze nieuwe woonwijk (figuur 4.2). Zoals het aantal territoria van watervogels laat zien, kent de wijk vanwege een ruime oppervlakte aan water voldoende mogelijkheden tot nestbouw (figuur 4.2). Op enkele stukken mag riet groeien en zijn wilgen aangeplant. Als een verruiging van de vegetatie wordt toegestaan, zal van de aan water gebonden soorten een hogere dichtheid aangetroffen kunnen worden.

Opmerkelijk

Tijdens de eerste en tweede inventarisatieronde werd op de parkeerplaats van het ziekenhuis een baltsende Fazant gezien. Tijdens de volgende rondes werd geen Fazant meer waargenomen. Tijdens de eerste drie rondes werd bij de (voormalige en nu omgelegde) laak een IJsvogel waargenomen.

Op 16 april rustte een Buizerd op het dak van het ziekenhuis. In mei werd geregeld door een Scholekster geroepen vanaf het dak van het ziekenhuis. Ik heb geen voedseltransporten waargenomen en derhalve geen territorium opgevoerd. Op 11 mei werd een Nijlgans op het dak van het ziekenhuis waargenomen.

Tabel 4.1 Bezoekdata en teltijden.

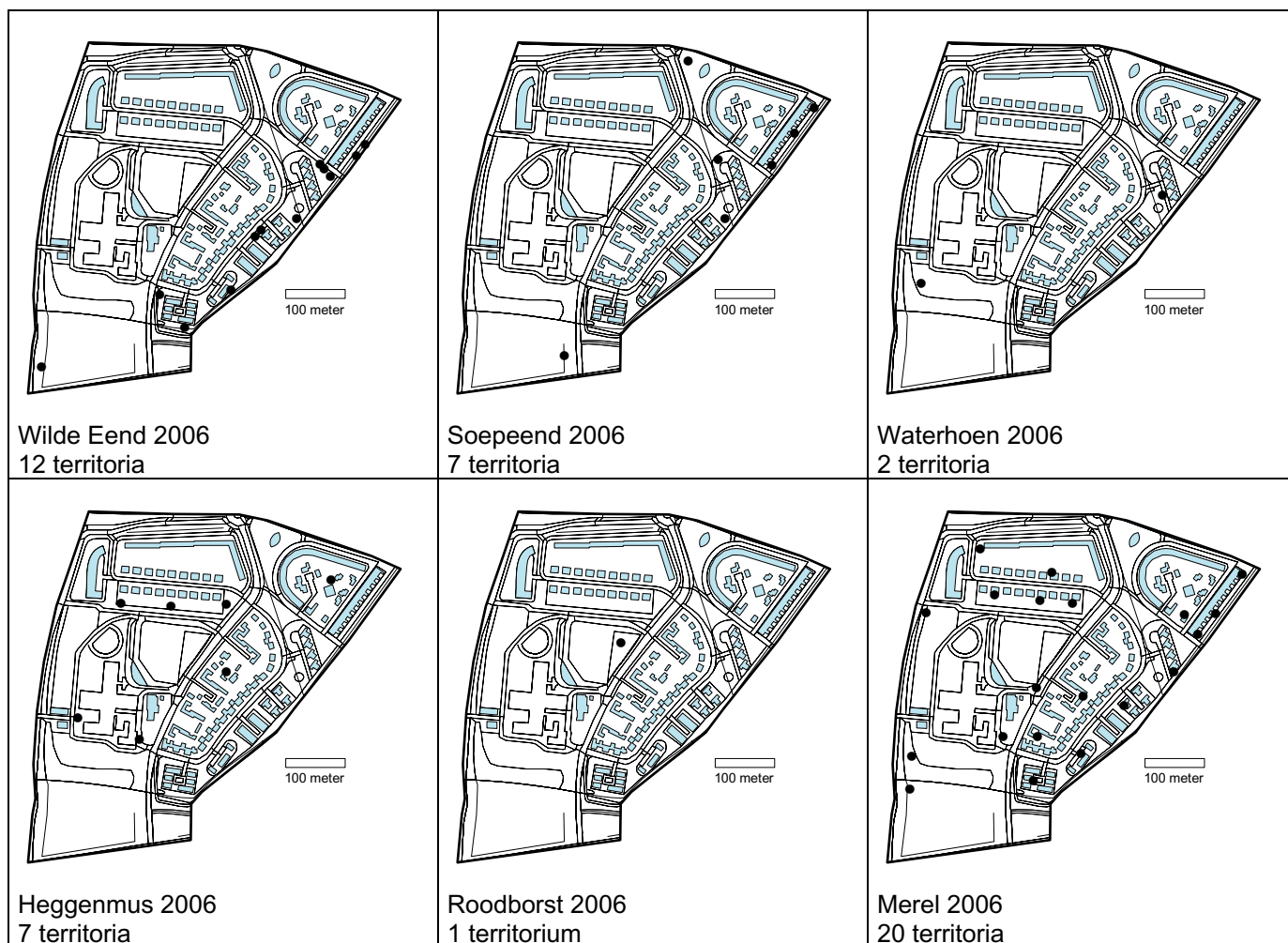
Datum	Aanvang - Einde	Tijd in minuten
12-3-2006	07:43 - 08:25	43
24-3-2006	05:45 - 06:38	53
5-4-2006	19:00 - 20:15	65
16-4-2006	19:50 - 20:38	48
2-5-2006	05:45 - 06:30	45
11-5-2006	05:40 - 06:25	45
27-5-2006	04:50 - 05:20	30
	Totaal	5u 29min

Een soort die ik wel verwacht had maar niet heb aangetroffen is de Zwarte Roodstaart. Door het ontbreken van een echte struiklaag ontbrak ook een algemene soort als de Zwartkop. Als andere niet-broedvogels van het gebied trof ik onder andere pleisterend aan: Fuut, Grauwe Gans, Blauwe Reiger, Ooievaar, Sperwer, Torenvalk, Visdief, Grote Bonte Specht en Groene Specht. Huismussen trof ik alleen aan bij die woningen die al in het geïnventariseerde gebied stonden voordat de wijk gebouwd werd. Het door mij aangetroffen paartje Kievit bracht drie jongen groot, ondanks de intensieve recreatie die plaats vond op het weiland ten zuiden van het ziekenhuis.

Henk Jan Hof
 Ida Gerhardtsingel 65
 7207 CK Zutphen
 0575- 571054 / 570030

Tabel 4.2 Vastgestelde soorten en aantallen territoria in woonwijk Het Laakse Veld 2006.

Soort	N	Soort	N
Wilde Eend	12	Braamsluiper	2
Soepeend	7	Grasmus	2
Waterhoen	2	Tuinfluiter	1
Meerkoet	9	Tijftjaf	4
Kievit	1	Pimpelmees	6
Houtduif	8	Koolmees	8
Turkse Tortel	2	Boomkruiper	2
Witte Kwikstaart	1	Ekster	1
Winterkoning	5	Zwarte Kraai	1
Heggenmus	7	Spreeuw	1
Roodborst	1	Huismus	4
Merel	20	Vink	5
Bosrietzanger	1	Groenling	1
Kleine Karekiet	6	Putter	2

Figuur 4.2 Verspreiding territoria van Wilde eend, Soepeend, Waterhoen, Heggenmus, Roodborst en Merel in de woonwijk Het Laakse Veld in 2006.

Literatuur

Van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken (Handleiding Broedvogel Monitoring Project). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek Ubbergen.

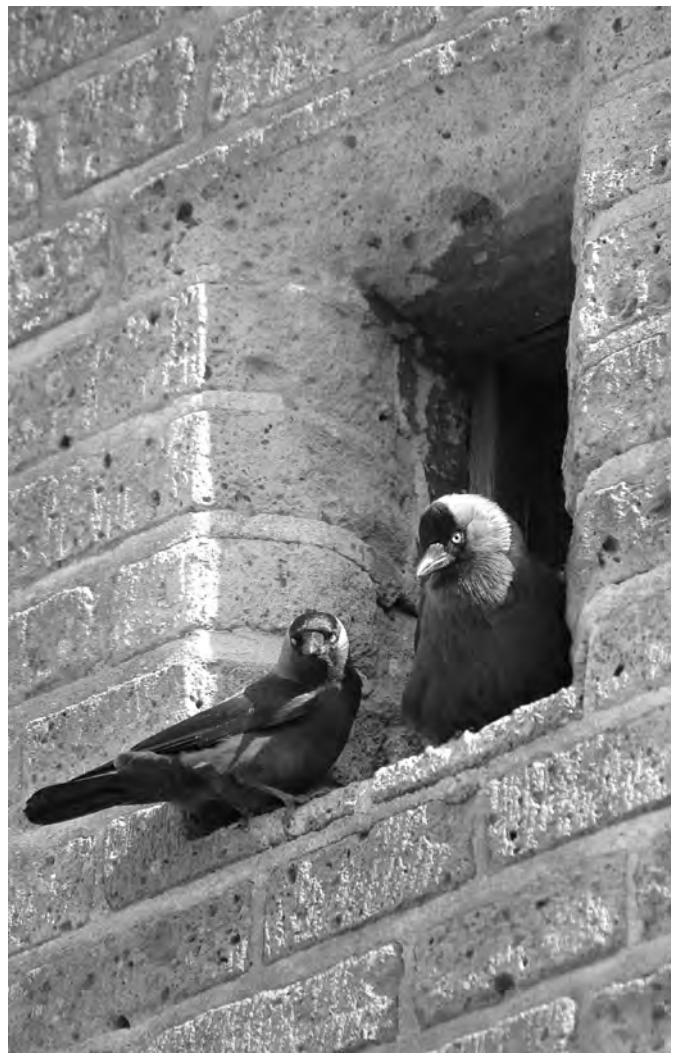
5 Jonge Kauw ontmoet Zwarte kraai

door Michel Klemann

10 juni 2008. Tijdens één van mijn pauzes zat ik op een bankje bij de kinderboerderij in Hellevoetsluis. Het was nog vroeg maar de zon scheen al uren. De meesten van mijn soortgenoten werden pas net wakker. Koffieleutend en kauwend op mijn brood bekeek ik achter het hek een groep van een 35 Kauwen. Ze foerageerden op vliegen die in het gras zaten en renden daarbij heen en weer achter de insecten aan en pikten ze soms zelfs uit de lucht. Ik vind dat altijd heel knap. Een vliegende vlieg vangen tussen twee vingers is mij nog nooit gelukt! Er werd veel geroepen en een paar jongen bedelden bij de ouders. Sommige vogels vlogen nog met de krop vol op een neer naar hun nest. Alles bij elkaar hadden we een levendig ontbijt zo op de vroege morgen.

Plotseling brak er paniek uit, ik zag zo gauw niet waarom, maar een hele groep kauwen dook boven op elkaar in het gras. Ze schreeuwden, pikten, beten en sloegen met de vleugels in één grote warboel van zwarte veren en paniek. Dat duurde kort en toen ze opvlogen bleef een Zwarte kraai achter met onder zijn klauwen een jonge kauw. De opgevlogen kauwen zetten na het opvliegen echter direct vliegend de aanval in. Razendsnel achter elkaar kwamen ze van links, rechts, van voren, van boven en achteren, van alle kanten doken ze luid roepend op de kraai in. Met een geweldige snelheid, frequentie en ritme in de groepsaanval werd het de kraai volledig onmogelijk gemaakt om zich op zijn prooi te concentreren. De kraai gaf zich gewonnen en vloog op, met een wolk kauwen in de aanval achter hem aan.

De jonge verbaasde kauw bleef achter, leefde nog, miste links slechts twee staartpennen en vloog stuntelig op. Enkele kauwen begeleiden hem tijdens deze korte vlucht. Hij landde vlak voor me op het bovenste prikkeldraadje van het twee meter hoge hek. Daar aangekomen kon die echter zijn evenwicht niet houden, wiebelde van voor naar achteren en bleef uiteindelijk achterover aan het hek hangen. De resterende staart zat dubbel gevouwen in het prikkeldraad en even daarna viel het jong achterover naar beneden en plofte op de grond. Daar bleef die suf en half scheef in het gras liggen. Twee adulte kauwen bleven bij hem. Het leek mij alsof ze beide bezorgd keken naar hun jong dat deze eerste ontmoeting met de boze buitenwereld nog maar net had overleefd. Het vrouwtje bekeek het jong van dichtbij en pikte ineens heftig in zijn poot. Het jong sprong op en stond nu weer recht op zijn poten. Toen ze dat zag ('niks aan de hand') vloog ze weg zonder nog

om te kijken; ze leek me een beetje pissig. Het mannetje bleef er nog tamelijk opgewonden met de kopveren omhoog bij staan kijken.

Het gros van de kauwen had ondertussen het ontbijt al weer voortgezet. De jonge kauw vloog weer op en wilde op de onderste tak van een jonge Es landen, maar miste en moest daarom een doorstart maken. Op dat moment vlogen alle aanwezige kauwen op en in een breed uitgewaaierde wolk vlogen ze luid roepend met het jong mee. Aan alle kanten werd die door de groep beschermd in zijn nog stuntelige vlucht en zo verdwenen met het wegvliegen van het jong ook in één keer alle kauwen uit beeld.

Even later verscheen de kraai weer boven de ontbijttafel en leek zich daar te willen verstoppen tussen de bladeren van de boom. Misschien wilde die nog eens zo'n vangpoging wagen, het was immers bijna succesvol verlopen. Maar twee kauwen waren met hem meegekomen. De kraai strekte zijn vleugel en werd op dit onbewaakte moment meteen door de kauwen aangevallen. Ze gunden hem geen rust op die plek. Andersom viel de kraai de kauwen aan wanneer die even niet opletten en zo hielden ze elkaar treiterend in de tang.

Het was een hele happening. Enkele dingen vond ik opvallend:

- De ongeremde aanval van de tientallen kauwen op de kraai nadat die dat jong had gepakt. De aanval was zeker niet zonder risico was voor de kauwen, terwijl het niet eens hun eigen jong betrof. De actie daarna leek bijna een gecoördineerde groepsaanval!
- De zichtbare zorg van de twee adulte vogels nadat het jong van het hek was gevallen en die pik in de poot van het jong om te checken of het allemaal nog wel goed met hem ging.
- Het meevliegen van de hele troep met het jong toen die wegvloog ervoor zorgend dat die veilig weg kon komen. Vlak daarvoor zat iedereen al aan weer aan het ontbijt. Terwijl het leek alsof er niets was gebeurd, alsof ze niet in de gaten hadden hoe het verder ging met het jong, bleken ze alles in de peiling te houden!

- Die twee kauwen die de kraai in de gaten bleven houden na de aanval; wie zouden dat zijn geweest?

Het kwam me allemaal zo bekend voor... Niets dierlijks is ons vreemd. Het is een mooi volk, die kauwen.

Michel Klemann
Het Zwanevlot 106
7206 CE Zutphen
m.klemann@chello.nl

6 De broed- resultaten van de Oever- zwaluwen in 2008

door Jan Eshuis & Jan Hof

Bronsbergen

Eind maart is de Oeverzwaluwenwand aan het Bronsbergenmeer in een aantal dagen weer geschikt gemaakt voor het nieuwe broedseizoen. Op 20 april werden de eerste vier Oeverzwaluwen boven het Bronsbergenmeer waargenomen. Na 25 april waren ze daar niet meer aanwezig. Wel waren op deze dag al 37 nestholtes zichtbaar in het zanddepot van de heer Breukink op de Stokebrandsweerd. Direct na het bekendworden van deze locatie is contact opgenomen met de eigenaar van dit zanddepot met het verzoek om beschermende maatregelen te nemen. Er werd namelijk dagelijks een partij zand afgegraven en afgevoerd. De eigenaar heeft kort daarna een gedeelte van het depot met een draadraster afgezet en verbodsborden geplaatst.

In de periode van eind april tot begin mei is een deel van de wand in het zanddepot met daarin een groot gedeelte van de toen aanwezige nestholtes tot tweemaal ingestort. De Oeverzwaluwen hebben zich hierdoor echter niet laten ontmoedigen en op 9 mei werden

er maar liefst 83 nestholtes geteld. Medio juni bereikte het aantal nestgangen zijn hoogtepunt met 87 stuks.

Zanddepot splitsing Afleidingskanaal/Berkel

De daar aanwezige nestholtes (3) zijn door de jeugd verstoord. De Oeverzwaluwen hebben daarna op deze locatie geen poging meer gedaan om tot broeden over te gaan.

Zanddepot Kleine Omlegging/Den Elterweg

Op locatie zijn in totaal 12 nestholtes gegraven. De Oeverzwaluwen hebben hier hun broedseizoen ongestoord kunnen afsluiten.

Zanddepot omgeving stortplaats Zutphen

In deze twee dichtbij elkaar gelegen, niet toegankelijke zandhopen zijn ongeveer 12 nestgangen gegraven. Door bedrijfsactiviteiten is een gedeelte van deze zandopslag, in gebruik bij een wegenbouwer/stratenmaker, ingestort. Hier zijn maar enkele (5?) broedpogingen succesvol verlopen.

Samenvatting

De broedresultaten van de Oeverzwaluwen gedurende het jaar 2008 geven samengevat het navolgende beeld (tabel 6.1).

- Het broedseizoen 2008 kende voor de Oeverzwaluwen in de directe omgeving van Zutphen zijn ups and downs. Toch kunnen wij concluderen dat het aantal van ca. 104 broedgevallen een bevredigend resultaat is.
- De Oeverzwaluwen hebben in 2008 een duidelijke voorkeur laten blijken voor natuurlijke (zand)wanden. De betonnen wand aan het Bronsbergenmeer was dit jaar niet bij de zwaluwen in trek.
- De verwachting is dat het zanddepot op Bronsbergen volgens de eigenaar op niet al te lange termijn wordt afgegraven. De Oeverzwaluwen zullen dan in 2009 weer aangewezen zijn op de wand aan het Bronsbergenmeer.

Jan Hof
De Timpe 8
7232 HH Warnsveld

Jan Eshuis
Rietbergstraat 45
7201 GB Zutphen

Tabel 6.1 Aantal bezette nestholtes kolonie Oeverzwaluw in 2008.

Locatie \ Jaar	2008	2007	2006	2005
Bronsbergenmeer	0	54	66	58
Zanddepot Bronsbergen	87	0	0	0
Zanddepot Afleidingskanaal/Berkel	0	ca. 27		
Zanddepot Kleine Omlegging/Den Elterweg	12	0		
Zanddepot stortplaats Zutphen	ca. 5	0		
Zanddepot Leesten	0	ca. 18		
Marshaven	0	5		
Uiterwaarden Stokebrand	0	2		
Totaal	ca. 104	ca. 106		

7 Weidevogel- bescherming Tichelbeekse Waarden 2008

door Frans Parmentier

In 2008 zijn voor het derde jaar in het Zutphense deel van de Tichelbeekse Waarden legfels van weidevogels gemarkeerd en bij het maaien ontzien. Dit veldwerk is gedaan door Warner Jan de Wilde (zuidelijk deel) en Frans Parmentier (middengebied en het stuk ten noorden van de spoorbrug). Vond in 2006 nog op 30 ha nestbescherming plaats, in 2007 en 2008 was dit uitgebreid tot 67 ha, het hele Zutphense deel van de Waarden.

Beheerafspraken

Voorafgaand aan het broedseizoen zijn ook in 2008 alle zeven landgebruikers gepolst of ze mee wilden werken aan de nestbescherming en of ze interesse hadden in het afsluiten van een beheercontract met de Vogelwerkgroep Zutphen. De gemeente Zutphen had hiervoor weer € 3.200,- ter beschikking gesteld (zie ook figuur 7.1).

Gelukkig wilden alle zeven boeren weer mee-werken aan de nestbescherming. Met vier boeren is ook een beheercontract afgesloten. Het ging om 53 ha, 79 procent van de oppervlakte van het gebied, en omvatte alle weidevogelrijke percelen. In 2007 waren dat er nog drie boeren met in totaal 46 ha (70%).

Het beheercontract kende twee varianten:

- tijdens het maaien van een perceel een zogenaamde vluchtstrook aanleggen en daar

het gras minimaal twee weken langer laten staan of

- het hele perceel pas na 15 juni maaien.

Een vluchtheuvel (ook wel graseiland genoemd) is een deel van het perceel waarvan het gras minimaal twee weken na het maaien blijft staan. Het heeft een oppervlakte van 2500 m². Het doel van de vluchtheuvel is om tijdens en na het maaien jonge weidevogels, in het bijzonder grutto- en tureluurpullen, een vluchtplaats te bieden tegen maaimachines en rovers. Tevens is het een plek waar de jongen in de weken na het maaien nog voedsel kunnen vinden. Immers, bij het afvoeren van gras is ook het meeste voedsel van jonge weidevogels — allerlei kleine insecten die op en tussen het gras leven — meegenomen.

Drie boeren hebben een contract voor vluchtheuvels afgesloten, een vierde koos ervoor om vier (weidevogelrijke) percelen pas na 15 juni te maaien.

Door de bijzondere situatie dat er vanaf eind mei roepende Kwartelkoningen verschenen, is SOVON met een van de boeren extra overeengekomen dat hij laaggelegen delen van zijn land pas na half augustus maait.

Beloning

Naast compensatie voor opbrengstderving van de vluchtheuvel en vergoeding van de extra arbeid, kregen de contractanten ook een beloning voor op hun land gevonden legfels. Uitbetaald zijn de legfels die aanwezig waren rond 15 april, 14 mei en 3 juni.

Perceelgebruik 2008

Door het wisselvallige weer in mei, juni en juli zijn de percelen in de Tichelbeekse Waarden zeer verspreid gemaaid: de eerste rond 20 mei, een deel rond 7 juni, een viertal op 25 juni en de laatste twee pas 22 juli en 25 augustus. Dit laatste stuk van 5 ha is toen pas gemaaid vanwege de broedende Kwartelkoning.

Weidevogels gebaat bij graseilanden

De Stentor 3 juni '08

**Boeren in uiterwaard
passen maaibeheer aan
om nesten te sparen.**

door **Sander Grootendorst**

ZUTPHEN - Op stap met een echte vogelaar hoef je niet te wachten tot ergens een bankje staat waar je koffie kunt drinken. Weidevogelaar Frans Parmentier heeft een plastic zak meegenomen voor zichzelf en een voor de verslaggever. Hij vleit ze neer in het vochtige gras, pakt een thermoskan en schenkt twee bekers koffie in. Tussen de hoge halmen door turen we naar een stuk pasgemaaid grasland. Vanuit ongeveer dezelfde positie waarin weidevogels naar hun leefomgeving turen. Kieviten en tureluurs melden zich

Parmentier, bioloog van beroep en werkzaam bij Landschapsbeheer Nederland, is initiatiefnemer van het weidevogelbeschermingsproject. Zeven boeren pachten hier bij elkaar 80 hectare van Zutphen. Ze doen allemaal mee, al ziet niet elk van hen kans om net als deze boer - aan de noordkant van de stadsbrug - stukken ongemaaid te laten. „Dat is ook te begrijpen als je het over kleinere percelen hebt”, zegt Parmentier. Maar allemaal zijn ze bereid een door de vogelaar met een lange tak gemarkeerd nest niet te overrijden. Parmentier struint in de broedtijd stevast met een bosje takken door het veld.

„In 2005 kwam ik in Zutphen wonen”, zegt hij. „Ik hoorde toen dat mensen aan de andere kant van

Een trap na van de kraaien

„Voordat dit project er was, deden we ook al ons best om bij het maaien de nesten te mijden”, zegt boer Ben Lammers, die in het zuidelijk deel van de Tichelbeekse Waarden grond pacht. „Je weet dat het slecht gaat met de weidevogels, dus waarom zou je daar niet op letten?” Grote economische schade lijdt hij niet op deze bij de rivier gelegen grond. „We mesten niet en passen geen bestrijdingsmiddelen toe. Het gras gebruiken we om de herkauwactiviteit te stimuleren, het is niet erg als dat wat langer heeft gestaan.” „Het is helaas een mager weidevogeljaar, heb ik begrepen. Ik had één tureluur- en één grutto-

nest en dat laatste is opgegeten. Dat is wel een probleem. Vossier en vooral kraaien zijn de boosdoeners. Ja, het is óók natuur, maar het aantal kraaien is echt fors toegenomen. Het voelt als een trap na. Hebben we er alles aan gedaan om nesten te sparen gaan ze toch nog verloren.” Wethouder Adriaan van Oosten complimenteert de Vogelwerkgroep, 'supervisor' van het project. „Zutphen is een gemeente die oog heeft voor dit soort dingen. Dan heb ik het over college en raad, maar ook Vogelwerkgroep en Bomenstichting. Er zit in die clubs heel veel kwaliteit, ook al zijn we het dan niet altijd met elkaar eens.”

Figuur 7.1 De weidevogelbescherming kreeg ook aandacht in de Stentor. Twee fragmenten uit het artikel van 3 juni 2008.

Gevonden legsels

In tabel 7.1 staat een overzicht van de in 2006, 2007 en 2008 gevonden en uitgekomen legsels. We lopen de verschillende soorten langs. Gedurende de hele broedperiode waren enkele paren Scholekster aanwezig. Legsels hebben we helaas niet gevonden. Oorzaak onbekend. Het aantal legsels van de Kievit is in 2008 gehalveerd ten opzichte van 2007. Toen waren echter veel legsels gepredeerd (ge-roofd). De kievit is daarop ingesteld en gaat na het verlies van de eieren weer opnieuw broeden, met een dubbel aantal nesten tot gevolg. Dat kan het hoge aantal legsels van 2007 verklaren. In 2008 zijn ten noorden van de oude brug na het maaien nog een drietal kieviten gaan broeden, meer dan er vóór het maaien zaten. Op de andere vroeg gemaaide percelen deed dit verschijnsel zich niet voor. De Grutto laat helaas een gestage afname zien van het aantal gevonden en uitgekomen legsels. Geconstateerd is dat er uitwisseling plaatsvindt met graslandpercelen bij de Hoven net buiten de waarden. Mogelijk dat een aantal paren daar hun broedplek hebben gevonden.

Tabel 7.1 Het aantal gevonden en uitgekomen legsels in 2006 (30 ha), 2007 (67 ha) en 2008 (67 ha).

soort	gevonden legsels			uitgekomen legsels		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Scholekster	2	1	0	0	0	0
Kievit	18	36	15	9	8	8
Grutto	15	8	7	5	4	3
Tureluur	9	17	13	4	9	9
Wulp	1	3	1	1	2	0
Wilde eend	0	0	1	0	0	0
Slobeend	1	0	0	0	0	0
Kuifeend	1	0	0	0	0	0
Zomertaling	1	0	0	0	0	0
Meerkoet	0	0	2	0	0	1
Kwartelkoning	0	0	1	0	0	?
Gele kwikstaart	0	9	9	0	5	?
Graspieper	0	5	4	0	3	?
Rietgors	0	4	6	0	2	?
totaal	48	83	59	19	33	22

De Tureluur deed het weer goed met dertien gevonden en negen uitgekomen legsels. Hun voorkeur gaat duidelijk uit naar de zuidelijke percelen (8 legsels) en het stuk ten noorden van de oude brug (3 legsels).

Van de Wulp is wederom één nest gevonden. Het is door predatie verloren gegaan. Net buiten onze percelen heeft een paar wel met succes gebroed. Het gezin heeft lang door 'onze' graslanden gezworven.

Legsels van eenden blijven schaars, hoewel er in het begin van het broedseizoen veel Wilde eenden en Kuifeenden aanwezig waren en zelfs zowel een paartje Zomertaling als paartje Slobeend enkele weken rond hingen.

Van de Gele kwikstaart, Graspieper en Rietgors zijn slechts enkele nesten gevonden. Wel is weer een behoorlijk aantal legsels gelokaliseerd, vooral gelegen op de percelen die na half juni zijn gemaaid. Die nesten liggen diep in het lange gras en zijn niet zonder risico van verstoring te vinden. Indien de noodzaak daartoe ontbreekt, laten we dat ook achterwege.

Overigens zaten er in het gebied veel meer broedparen van deze soorten, vooral van de Gele kwikstaart, dan genoemd. Met een ruwe schatting kom ik totaal tot 30 paar Gele kwikstaart, 15 paar Graspieper en 10 paar Rietgors. Een broedvogelinventarisatie kan een nauwkeuriger beeld opleveren.

Bijzonder was de aanwezigheid van Kwartelkoningen. De eerste werd gehoord op 22 mei. Het ging om vier roepende mannetjes. Twee daarvan zaten op percelen die eind juni zijn gemaaid, de andere twee op percelen die pas deels eind juli en deels eind augustus (!) zijn gemaaid. Jan Schoppers (SOVON) schrijft hierover:

'De eerste twee zijn inderdaad uitgemaaid. Van de andere twee is er een half juni gevangen en van een zender voorzien. Op 1 juli werd deze vogel nog vastgesteld en op 8 juli werd dezelfde vogel (met zender dus) gepeild in de Welsumerwaarden langs de IJssel, 25 km noordelijker!!! Daar was die nog bijna 2 weken aanwezig. De Welsumerwaarden leek de eerste helft juli 'the place to be' voor kwartelkoningen. Op deze plek waren begin juli minimaal vier verschillende mannetjes aanwezig, waaronder dus de vogel die eerst in de Tichelbeekse Waarden zat.

Hoewel we het niet zeker weten is het waarschijnlijk dat de vogel in Tichelbeek een vrouw

heeft gelokt en is hij, nadat zijn vrouwtje op de eieren zat, naar Welsum verplaatst om op die plek een nieuw vrouwtje te lokken. Zo gaat dat altijd met de mannetjes. Het is tot nu toe de grootste verplaatsing van een mannetje in hetzelfde broedseizoen in NL welke is vastgesteld!’

Resultaten

Iets meer dan de helft van de gevonden legsels is uitgekomen (55%). Dat is vrij mager. Alleen de Tureluur heeft het goed gedaan. De resultaten komen sterk overeen met die van 2006 en 2007. De belangrijkste verliesoorzaak is wederom predatie (roof van de eieren door een roofdier of vogel). Van slechts één nest (Gele kwikstaart) is geconstateerd dat die bij het maaien verloren is gegaan.

Het berekende uitkomstpercentage is voornamelijk gebaseerd op de legsels van de steltlopers. Over de resultaten van de zangvogels is weinig zinnigs te zeggen. Mijn indruk was dat veel nesten zijn uitgekomen, gezien de voortdurende activiteit van de ouders.

Overigens is er met zorg om een zestal nesten heengemaaid, waaronder eenmaal Kievit,

driemaal Tureluur, eenmaal Graspieper en eenmaal Rietgors. Die legsels zijn met succes uitgekomen!

Vluchtheuvels of graseilanden

Op twee percelen zijn bij het maaien graseilanden gecreëerd. Die vluchtheuvels waren zo

aangelegd dat de nog aanwezige legsels er middenin lagen. Op het perceel ten noorden van de brug zijn drie tureluurlegsels zo met succes uitgekomen en hebben de jongen nog enkele weken rondgehangen in en rond het graseiland. Voorwaar een mooi succes!

Op de overige percelen die voor 15 juni waren gemaaid, waren ten tijde van het maaien voor zover ons bekend geen legsels (meer) aanwezig. Daardoor bestond er op dat moment geen noodzaak om er een vluchtheuvel aan te leggen.

Tabel 7.2 Lotgevallen legsels in de Tichelbeekse Waarden 2008.

soort	gevoonden	uitgekomen	niet uitgekomen	onbekend	verliesoorzaak				
					predatie	maaien	verlaten	diverse	onbekend
Kievit	15	8	7	0	7				
Grutto	7	3	4	0	4				
Tureluur	13	9	4	0	4				
Wulp	1	0	1	0	1				
Wilde eend	1	0	1	0	1				
Meerkoet	2	1	0	1					
Kwartelkoning	(1)	0	0	1					
Gele kwikstaart	9	0	1	8		1			
Graspieper	4	1	0	3					
Rietgors	6	0	0	6					
totaal	59	22	18	19	17	1	0	0	0
percentage	-	55%	45%	-	42%	3%	0%	0%	0%

Overige beheersmaatregelen

Het laten staan van 5 ha gras op de percelen met de roepende Kwartelkoningen deed in feite ook een soort vluchtheuvel ontstaan. Dit gold niet voor Tureluur- of Gruttopullen, die waren al vliegvlug, maar uiteraard voor de Kwartelkoning zelf en voor de vele Gele kwikstaarten, Graspiepers en Rietgorzen die met hun tweede of derde broedsel bezig waren.

Verstoring

In 2006 was duidelijk geworden dat er veel verstoring was door recreanten met honden, vliegers of visnetjes. Daarom zijn in 2007 op diverse strategische plaatsen aan hekken en afrastering bordjes gehangen met het opschrift dat de percelen vanwege de weidevogels niet vrij toegankelijk waren. In 2008 is dit weer gedaan. De indruk van de bewoner van de voormalige boerderij aan de Kanonsdijks was dat er in 2008 meer naar gehandeld is. Helaas neemt nog steeds niet iedere hondenbezitter er notie van. Ook pakte men na het maaien van de eerste percelen weer zijn oude looproute op omdat men dacht dat het broedseizoen voorbij was. Dit kan verstoring gewerkt hebben op vestiging van Scholekster en Kievit op die gemaaide percelen. Enigszins verbijsterd was ik toen ik een net getrouwd stelletje in een open auto midden in het grasland aantrof. Het is dan wel een unieke plek, met de rivier en Zutphen op de achtergrond, maar voor een fotoreportage totaal ongeschikt.

Een ander onverwachte bron van verstoring was de 'Haringparty'. Begin juni was er aan de rand van een net gemaaid perceel een grote feesttent geplaatst. Deze tent heeft er vijf dagen gestaan. Druk overleg met de gemeente Zutphen heeft dit feest aldaar niet kunnen verhinderen. De voortdurende aanwezigheid van mensen heeft toen mogelijk de vestiging van Kieviten op het gemaaid gras verhinderd. De verwachting is dat de gemeente Zutphen in het vervolg geen vergunning meer afgeeft voor dergelijke activiteiten in een Natura 2000-gebied.

Conclusies

- Alle gebruikers van de Tichelbeekse Waarden (Zutphense deel) waren bereid zonder vergoeding mee te werken aan de bescherming van de legsels;
- op de meeste weidevogelrijke percelen zijn goede afspraken gemaakt om bij het maaien extra overlevingskansen te creëren voor Grutto-, Tureluur en eendenpullen in de vorm van vluchtheuvels of verlaat maaien;
- het systeem van het vergoeden van vluchtheuvels en beloning voor legsels heeft de gebruikers van het gebied extra gemotiveerd om aan nestbescherming mee te werken;
- het aantal gruttolegsels blijft gestaag afnemen. Tureluur, Gele kwikstaart, Graspieper en Rietgors lijken in de lift;
- door een hoge predatie is alleen het broedresultaat van de Tureluur goed te noemen;
- dankzij markering van de legsels en de afspraken over maaiuitstel zijn veel legsels gespaard;
- het plaatsen van bordjes Weidevogelgebied, niet toegankelijk lijkt de verstoring door recreanten sterk verminderd te hebben. Ze blijven echter onmisbaar;
- om een goed overzicht te krijgen van het aantal broedparen van met name de zangvogels is een broedvogelinventarisatie wenselijk;
- de Tichelbeekse Waarden blijft een bijzonder weidevogelgebied. Dit komt niet door de hoge aantallen vogels, maar door de diversiteit aan soorten, met de Kwartelkoning als hoogtepunt. Het is dan ook een voorrecht er de nesten te kunnen opsporen en beschermen.

Frans Parmentier
 Loverendale 33
 7207 PG Zutphen
 0575-575215

8 Watervogels in de stad Zutphen in 2008

door Henk-Jan Hof

In het voorjaar 2008 is de stad Zutphen, evenals enkele overgangszones naar het buitengebied, geïnterviewd op watervogels. Hiermee worden in dit artikel bedoeld die soorten die binnen de families eenden, futen en rallen passen.

Voor de grootte en ligging van de door mij bekeken gebieden heb ik aansluiting gezocht bij de deelgebieden zoals die ooit zijn

vastgesteld in het kader van de begrenzing van het werkgebied van de Vogelwerkgroep Zutphen. Het kaartmateriaal was daardoor al beschikbaar. Deze telgebieden hebben een niet te royale oppervlakte en zijn in die zin vrij snel op enkele soorten te bestuderen.

Met uitzondering van het telgebied met code ZU7, zeg maar het oudere dorp Warnsveld, komen er overal waterpartijen van een variabele lengte, vorm en structuur voor. De stad Zutphen valt op door de aanwezige stadsvijvers en door de Berkel die dwars door de stad stroomt en bij het gemaal Helbergen in de IJssel uitmondt.

Heel anders van structuur dan de stadsgrachten is De Vijver, gelegen in telgebied ZU5. De aanwezigheid van een eilandje maakt dit gebied tot een eldorado voor pleisterende en broedende vogels. Broedvogels langs de oevers van die vijver komen voor, maar door de recreatieve functie van de vijveromgeving en het ontbreken van royale rustzones is die minder geschikt als broedplaats. Het eilandje biedt in die zin soelaas.

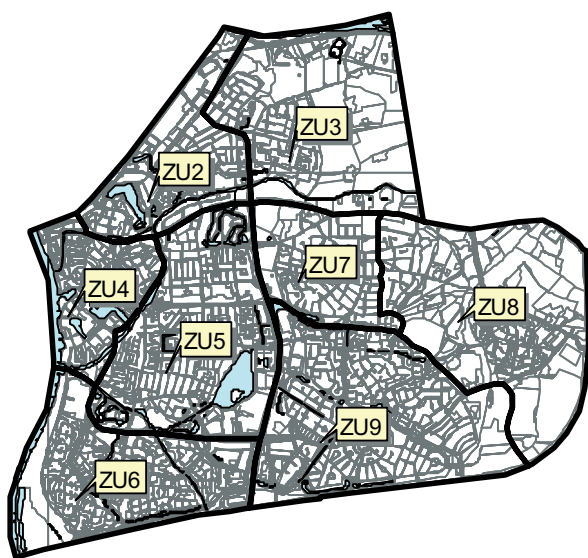
© Jeroen Kuipers

Gebieden

Figuur 8.1 geeft een overzicht van de verschillende deelgebieden. Ik heb al deze deelgebieden op het voorkomen van watervogels geïnventarieerd. In totaal is een oppervlakte van 1450 hectare geïnventarieerd op watervogels (tabel 8.2).

Werkwijze

Tijdens een veldbezoek is alle relevante informatie die op een territorium duidt op een veldkaart ingetekend. Na afloop van het veldbezoek is de verzamelde informatie overgezet op soortkaarten. Aan het eind van het seizoen zijn aan de hand van de soortkaarten de territoria begrensd. Deze territoria zijn vervolgens in de computer verwerkt tot verspreidingskaarten. Tijdens het veldwerk heb ik onderscheid gemaakt tussen de Wilde Eend en de Soepeend. Het onderscheid is gemaakt op basis van het verenkleed. Er is ook gelet op broedverdachte ganzen bij de kinderboerderij. Dat lijkt vreemder dan het is. De geleewiekte oudervogels blijven binnen het hek, maar de jongen die zij produceren vliegen veelal in de nazomer weg en kunnen zich elders vestigen. Gelet hierop heb ik deze broedparen ook meegenomen tijdens deze kartering.

Figuur 8.1 Ligging van de deelgebieden in de stad Zutphen.

Beschrijving van Zutphense watervogels in het broedseizoen 2008

Fuut (11)

De Fuut broedt al sinds ik het mij kan herinneren in de stad Zutphen. Ondanks dat het beheer rond de vele waterpartijen intensief, is zien Futen toch voldoende kans om succesvol tot broeden te komen. Met name de grachten en grotere waterlopen zijn voedselrijk genoeg om succesvol jongen te laten opgroeien. Nestelende Futen zijn al in februari aangetroffen.

Knobbelzwaan (7)

In Zutphen broedt een behoorlijk aantal Knobbelzwanen. Deze zwaan mijdt ogenschijnlijk de stadsgrachten en zoekt zijn heil tot rustigere plaatsen. Bij enkele paren is het aantal jongen genoteerd, waarbij het aantal waargenomen jongen varieerde van twee tot zes. Helaas is, inherent aan het beperkte aantal afgelegde veldbezoeken, niet van alle nesten bekend of er jongen zijn grootgebracht. Van een nest net ten zuiden van Zutphen, nabij Industrieterrein de Revelhorst, is bekend dat de vijf eieren zijn weggehaald.

Tabel 8.1 Oppervlaktes in hectares van de deelgebieden.

Deelgebied	Opp. in ha
ZU2	128
ZU3	235
ZU4	97
ZU5	230
ZU6	131
ZU7	104
ZU8	260
ZU9	265
Totaal	1450

Tabel 8.2 Bezoekdata en inventarisatieduur in minuten.

Deelgebied	ZU2	ZU3	ZU4	ZU5	ZU6	ZU7	ZU8	ZU9	Totaal
Oppervlakte in ha	128	235	97	230	131	104	260	265	1450
09-04-2008				30				30	60
10-04-2008			30	30		30		60	150
12-04-2008				45	80				125
13-04-2008	45	60		75					180
14-04-2008								60	60
16-04-2008							60		60
22-04-2008	20	45							65
23-04-2008								120	120
27-04-2008							60		60
01-05-2008					90				90
03-05-2008		95							95
04-05-2008	66			120					186
05-05-2008			40	25					65
21-05-2008								35	35
Totaal in minuten	131	200	70	325	170	30	120	305	1351
Teltijd in min./ha.	1,0	1,2	1,4	0,7	0,8	3,5	2,2	0,9	1,1

Tabel 8.3 Soorten en aantal territoria per deelgebied.

Soort deelgebied	ZU2	ZU3	ZU4	ZU5	ZU6	ZU7	ZU8	ZU9	Totaal
Fuut	2	1	2			4		2	11
Knobbelzwaan	1			1	1		1	3	7
Grauwe Gans	1			31					32
Soepgans (exemplaren)	2	9		17	4				32
Grote Canadese Gans				5					5
Brandgans				8					8
Bergeend					1				1
Muskuseend	1			2					3
Mandarijneend							1		1
Krakeend				1	3				4
Wilde Eend	10	14	6	17	9	3	13	18	91
Soepeend	7	6	6	12	9		6	16	62
Waterhoen	12	6	10	27	13	3	6	16	92
Meerkoet	22	15	15	42	15	1	8	35	153
Soorten	8	5	5	10	7	4	6	6	13
Territoria	56	42	39	146	51	11	35	90	470

Grauwe Gans (32)

Het aandeel broedende Grauwe ganzen is de laatste jaren in de stad Zutphen sterk gegroeid. Diverse waarnemers benoemen dit fenomeen, maar concrete cijfers ontbreken. De Grauwe gans is best lastig te inventariseren als niet naar nesten gezocht kan worden. Ik heb getracht het aantal broedparen vast te stellen door paren, agressieve vogels en wakende vogels te karteren. Het leeuwendeel van de broedparen bevindt zich in telgebied ZU5. Het eilandje in De Vijver biedt broedende vogels beschutting en ligt redelijk afgeschermd van dreiging van buitenaf. Het is nagenoeg ontoegankelijk voor Bunzing en Vos. Beide soorten kunnen als predator van eieren en van de vogels zelf aangemerkt worden. Er komen zelden mensen op het eiland. Grauwe ganzen hebben 500 gram vers gras per dag nodig. Rond De Vijver is voldoende groenvoer aanwezig om een fikse populatie aan te kunnen. Later in het seizoen hebben vooral de jonge ganzen eiwitrijk gras nodig. Doordat er intensief gemaaid wordt rond de vijver is er altijd uitlopend eiwitrijk gras aanwezig. In de loop van het broedseizoen vertrekken diverse paren met hun jongen over de Schouwlaak naar Gemaal Helbergen en vertrekken via de IJssel naar elders. Veel broedparen met jongen blijven tot kort voor de zomer in de stad hangen.

Soepgans (32 exemplaren)

Ik heb bij de Soepganzen niet naar het aantal broedparen gekeken maar naar het aantal individuen. Concrete cijfers over het aantal broedparen ontbreken. Soepganzen met jongen zag ik in het jaar 2008 niet.

Grote canadese gans (5)

Bij de kinderboerderij aan de Schouwlaak zijn Canadese ganzen tot broeden gekomen en bij De Vijver vertoonde een Canadese gans agressie naar andere ganzen en zwanen. Dit laatste heb ik geïnterpreteerd als nestindicatief gedrag. Later in het jaar is een broedpaar met vier juvenielen aangetroffen op de Schouwlaak. Onduidelijk is waar die gebleven zijn. Elders zijn geen broedparen met jongen aangetroffen.

Brandgans (8)

In de stad Zutphen broeden jaarlijks enkele paartjes Brandganzen. Bij De Vijver werd een broedpaar aangetroffen met twee net uitgekomen jongen. Een week later was één van de jongen verdwenen.

Nijlgans (0)

In het broedseizoen werden geregeld één of meerdere Nijlganzen aangetroffen op De Vijver. Een broedgeval is door mij niet vastgesteld, maar gelet op het aantal geringe bezoeken kan ik dat gemist hebben. Landelijk breidt deze soort zich in stedelijk gebied uit; wellicht is het een kwestie van tijd voordat in Zutphen een eerste paar met jongen gezien kan worden.

Bergeend (1)

Net ten noorden van de Nieuwe IJsselbrug is een broedgeval van de Bergeend vastgesteld. Rond Zutphen is de Bergeend een broedvogel in vooral de uiterwaarden, hoewel in het verleden ook naar nestholten zoekende vogels zijn waargenomen in meer oostelijke richting.

Muskuseend (3)

De Muskuseend zal veelal uit gevangenschap afkomstig zijn. In de stad houden zich drie broedparen op. In het najaar kan deze soort ook langs de IJssel aangetroffen worden.

Figuur 8.2 Territoria van de Knobbelzwaan (7) in Zutphen in 2008.

Mandarijneend (1)

In telgebied ZU8 is het enige territorium van de Mandarijneend opgevoerd op basis van een wakend mannetje en naar aanleiding van vervolgwaarnemingen die gedaan zijn buiten de reguliere kartering. Op het terrein van Huize de Voorst is nog een paarwaarneming en een waarneming van een solitair mannetje gedaan. Deze van natuurlijke nestholtes afhankelijke soort komt al meerdere jaren voor als broedvogel op de landgoederen ten oosten van Warnsveld. Jongen heb ik nooit gezien, wel copulatie en bezoek aan een nestholte. Ik heb de vogels nestholten zien bezoeken in Beuk (tweemaal) en Linde (tweemaal).

Krakeend (4)

Ook van de Krakeend zijn net ten noorden van de Nieuwe IJsselbrug enkele broedparen vastgesteld. Hoewel de Krakeend in met name het westen van het land steeds meer een cultuurvolger wordt, is in het door mij onderzochte urbane gebied op slechts een locatie een broedverdachte Krakeend waargenomen. Buiten het broedseizoen kunnen Krakeenden gezien worden op De Vijver, in telgebied ZU5.

Wilde Eend (91)

De Wilde Eend komt wijd verspreid door de stad Zutphen voor. Uit het verspreidings-

kaartje blijkt dat deze soort wel een voorkeur heeft voor bepaalde gebieden. Telgebieden ZU 5 en ZU 9 herbergen de meeste Wilde Eenden. Er is zoveel mogelijk onderscheid gemaakt tussen Wilde Eend en Soepeend. Wilde Eenden met kleurafwijkingen zijn ingedeeld bij de Soepeenden. In veel gevallen was dit niet gemakkelijk om te doen en er zullen ontgetwijfeld Wilde Eenden voor Soepeenden aangezien zijn.

Soepeend (62)

De Soepeend prefereert dezelfde gebieden als de Wilde Eend. In de telgebieden ZU5 en ZU9 komen Soepeenden het vaakst voor. Op basis van het verenkleed is vastgesteld dat de actieradius van de mannetjes fors kan zijn. Diverse mannetjes werden op de ene dag nog waargenomen op 't Poppink, aan de Bieshorstlaan, in Warnsveld, een dag later werden zij gezien op de Vispoortgracht. Ze waren alleen pleisterend, maar hadden ook aandacht voor de aanwezige vrouwtjes van de Soep- en Wilde Eend.

Waterhoen (92)

De Waterhoen is een wijdverbreide broedvogel in Zutphen. De alom aanwezige vijvers en overige waterpartijen, waaronder die in nieuwbouwwijken, en de bijbehorende groenvoorzieningen, zorgen voor een prima broedbiotoop.

Figuur 8.3 Territoria van de Wilde Eend (91) in Zutphen in 2008.

Figuur 8.4 Territoria van de Meerkoet (153) in Zutphen in 2008.

Meerkoet (153)

De Meerkoet is zeer algemeen binnen het geïnventariseerde gebied. Deze vrij eenvoudig te karteren soort is voornamelijk gekarteerd op basis van nestvondsten. De eerste nesten zijn al vanaf eind maart te vinden. De legselgrootte varieerde van twee tot zeven eieren. Veel paren produceerden een tweede broedsel. De nestplaatskeuze is zeer gevarieerd: op omgevallen en in het water liggende bomen, op stenen muurtjes en op grasland. Dit laatste was te zien op het terrein van de ijsbaan. Daar lagen enkele nesten in het open terrein.

Henk-Jan Hof
Ida Gerhardtsingel 65
7207 CK Zutphen
0575- 571054 / 570030

Figuur 8.5 Territoria van de Fuut (11) in Zutphen in 2008.

9 Voorjaars- fenologie 2005-2008

door Michel Klemann

Fenologie is een leuk fenomeen. Eén zwaluw maakt dan nog wel geen zomer, maar bij de eerste zwaluw komt dat zomergevoel wel meteen bovendrijven. Sinds de oprichting van de Vogelwerkgroep in 2005 is er een halfslachtige poging gedaan om fenologiewaarnemingen te verzamelen. In het eerste Jaarboek 2005 is hiervan een overzicht verschenen. Een jaar later heeft de Vogelwerkgroep zich aangesloten bij waarneming.nl waar automatisch een fenologielijst per jaar kan worden opgevraagd. Daarna is geen verslag meer gemaakt van de fenologie. Met name in 2006 en 2007 bleef het aantal ingevoerde waarnemingen op www.waarneming.nl wat achter bij de verwachting (nog steeds eigenlijk), maar het begint het laatste jaar wat beter te lopen, oftewel: zet ook uw fenologiewaarnemingen op www.waarneming.nl.

Boerenzwaluw en Zomertaling zijn soorten die in de winter in heel Nederland niet te vinden zijn. Een aantal soorten overwinteren in Nederland, maar ontbreken in de regio Zutphen in de winter eigenlijk volledig. Het gaat om soorten als Lepelaar, Bruine Kiekendief en Tureluur. Deze fenologielijst is toegespitst op het werkgebied en vandaar dat enkele van deze soorten hieronder wel terug te vinden zijn. Dit overzicht van 54 soorten is samengesteld op basis van het fenologie-overzicht 2005 in het Jaarboek 2005 en de ingevoerde waarnemingen op www.waarneming.nl.

Wanneer waarnemingen in een bepaald jaar ontbreken, komt dat doordat er geen waarnemingen zijn ingevoerd of dat waarnemingen dermate laat waren dat ze niet meer in de fenologielijst thuishoren. Aanvullingen over de jaren 2005 - 2008 en 2009 zijn welkom. Gewoon even invoeren in www.waarneming.nl.

Type: ov = overvliegend; r = roepend; z = zingend; m = man; v = vrouw

Overzicht waarnemers:

AH	Arjan Hell
AvM	Anette van Meel
AP	Ad Postma
DBA	Dutch Birding Association
FM	Fabian Meijer
FP	Frans Parmentier
FS	Frank Schreij
GS	Gerbert Strang
GV	Guido Verhoef
HG	Hans Grotenhuis
HJH	Henk-Jan Hof
HS	Humphrey Scipio
HW	Hannie Wijers
JH	Jan Hof
JL	Jan Loonstra
JPh	Jeroen Philippona
JV	Jeroen Voerknecht
JvD	Jan van Doorn
JW	Jaap Wilbrink
LB	LH. Beumer
MC	Martin Camphuijsen
MK	Michel Klemann
Mre	Michelle Reijtenbach
Mru	Marcel Ruijs
MvdW	Michiel van der Weide
SK	Suze Kuiper
SvL	Scipio van Lierop
TdK	Tjarda de Koe
WB	Wim Bosma
Wbe	Wynand Berndsen
WP	Wijbrand Pauw
WT	Wolter Termaat

Soort	Jaar	Datum	N	Type	Plaats	Waarnemer/ Bron
Lepelaar	2008	25 mei	1		Tichelbeekse Waarden	FP
Bergeend	2005	2 apr	15		Rammelwaard	JV
	2006	24 feb	14		Bronkhorsterwaarden	MK
	2007	7 jan	2		Eltenplas, Zutphen	MK
	2008	14 jan	1		Bronkhorsterwaarden	MK
Zomertaling	2005	26 mrt	1	m	Rammelwaard	JV
	2006	7 apr	7		Rammelwaard	FM
	2007	17 mrt	2	m+v	Cortenoever	SvL
	2008	24 mrt	4		Cortenoever	HS
Wespendief	2005	14 mei	?		Rammelwaard	HJH
	2006	13 mei	1	ov	Groot-Graffel, Warnsveld	HG
	2007	17 jun	1		FC-Colenbrander, Brummen	MK
	008	7 jun	1		't Joppe, Gorssel	MK
Zwarte Wouw	2005	14 mei	1		Rammelwaard	JV
	2006	7 mei	1	ov	Bronsbergen, Zutphen	MRe
	2007	23 apr	1	ov	Rammelwaard	DBA
Rode Wouw	2006	26 feb	1	ov	Vierakker	MK
	2007	8 apr	1		Rammelwaard	GV
	2008	22 feb	1	ov	't Wissink, Bronckhorst	WP
Bruine Kiekendief	2005	2 apr	1	m	Rammelwaard	JV
	2007	22 apr	2	m+v	Sprabanen, Empe	MvdW
	2008	10 apr	1	m ov	Sprabanen, Empe	JL
Grauwe Kiekendief	2005	19 mei	1	ov v	Rammelwaard	GV
	2008	18 mei	1	ov v	Bronkhorsterwaarden	MK
Visarend	2005	23 apr	1		Rammelwaard	JV
Boomvalk	2005	10 apr	1	ov	Twentekanaal	JK
	2006	20 apr	2	ov	Cortenoever	DBA
	2007	22 apr	2		Kraaijenswaard, Brummen	MvdW
	2008	3 mei	1		Bronkhorsterwaarden	MK
Kwartel	2005	16 mei	1	r	Hackfort, Tichelman	HJH, MvdW
	2006	6 mei	1	r	Empese en Tondense Heide	MvdW
	2007	30 apr	1		Kraaijenswaard, Brummen	MvdW
	2008	12 mei	1	r	Piepenbelt, Brummen	MvdW
Kwartelkoning	2007	2 jun	1	r	Cortenoever	MK/MvdW
	2008	23 mei	2	r	Tichelbeekse Waarden	MvdW
Kleine Plevier	2005	20 mrt	1		Rammelwaard	GV
	2006	22 apr	1		Kraaijenswaard	MvdW
	2007	9 apr	1		Rammelwaard	GV
	2008	30 mrt	10		Empese Heide	MR
Temmincks Strandloper	2007	22 apr	2		Rammelwaard	MvdW
Kemphaan	2005	27 mrt	3		Rijsselsche waarden	JV
Grutto	2005	10 mrt	3	ov	Ravenswaarden	AvM
	2006	23 mrt	18	ov	Tichelbeekse Waarden	MvdW
	2007	3 mrt	6	ov	Zwanevlot, Zutphen	MK
	2008	28 feb	30		Stokebrandswaard	MR
Regenwulp	2006	23 apr	1		Bronkhorsterwaarden	MK
	2007	11 apr	2	ov	Rammelwaard	MK
Tureluur	2005	21 mrt	2		Baak	GS
	2006	23 mrt	3		Rammelwaard	MvdW

	2007	14 mrt	1	z	Oekensche waard	MK
	2008	7 mrt	1		Rammelwaard	AP
Bosruiter	2005	10 apr	2		Rammelwaard	GV
	2006	23 apr	1		Stokebrandsweerd noord	MK
	2007	20 apr	1		Rammelwaard	GV
Dwergmeeuw	2005	21 apr	8		Baak	GS
	2007	23 apr	9	ov	Rammelwaard	DBA
Visdief	2005	3 apr	1		Rammelwaard	JK
	2006	21 apr	1	ov	Watertoren, Zutphen	MvdW
	2007	15 apr	2		Rammelwaard	JV
	2008	6 apr	1		Tichelbeekse Waarden	FP
Zwarte Stern	2007	5 jun	5		Sprabanen, Empe	FS
Koekoek	2005	23 apr	1	z	Rammelwaard	JV, JK
	2006	29 apr	1	z	Rammelwaard	TdK
	2007	13 apr	1	z	Baakerwaardsche Laak	MK
	2008	26 apr	1	r	Sprabanen, Empe	FS
Gierzwaluw	2005	20 apr	1		Rammelwaard	GV
	2006	24 apr	8	ov	Watertoren, Zutphen	MvdW
	2007	14 apr	1		De Hoven	GV
	2008	23 apr	1	ov	Watertoren, Zutphen	MvdW
Oeverzwaluw	2005	27 apr	2	ov	Rammelwaard	GV, JK
	2006	7 apr	1	ov	Rammelwaard	FM
	2007	8 apr	1		De Mars	MK
	2008	19 apr	4		De Mars	MK
Boerenzwaluw	2005	21 mrt	1		Rammelwaard	GV
	2006	23 mrt	1		Rammelwaard	MvdW
	2007	1 apr	5	ov	Watertoren, Zutphen	MvdW
	2008	20 mrt	1		Oude Stortplaats, Zutphen	JH
Huiszwaluw	2005	20 apr	2+2		Baak / Bronsbergen	GS/ JK
	2006	17 apr	8	ov	Rammelwaard	SK
	2007	11 apr	5		De Mars	MK
	2008	19 apr	1		De Mars	MK
Boompieper	2005	29 mrt	1		Wichmond	MK
	2007	28 apr	2	z	Empese en Tondense Heide	JvD
	2008	19 apr	3	z	Waliën & Warkensche Veld	HJH
Gele Kwikstaart	2005	1 apr	2		Rammelwaard	GV
	2006	15 apr	3		Bronkhorsterwaarden	MvdW
	2007	6 apr	2		Bronkhorsterwaarden	MK
	2008	4 apr	2		Bronkhorsterwaarden	AH
Nachtegaal	2005	21 apr	1		Rammelwaard	GS
	2006	18 apr	1	z	Tichelbeekse Waarden noord	MK
	2007	22 apr	1	z	De Mars	MK
	2008	19 apr	2	z	De Mars	MK
Blauwborst	2005	21 apr	1	z	Rammelwaard	GS
Zwarte Roodstaart	2006	6 apr	1		Zutphen NS	MK
	2007	8 apr	1	z	De Mars	MK
	2008	15 mrt	1	z	Tichelbeekse Waarden	MK
Gekraagde Roodstaart	2005	21 mei	1		Zutphen	GV
	2006	24 apr	1	z	De Doeschol, Bronckhorst	MvdW
	2007	22 apr	1	z	Voorsterklei	MvdW

	2008	1 apr	1		Warnsveld	HG
Paapje	2005	1 mei	1	z	Rotonde Vordense weg, Zutphen	MK
	2008	20 apr	1	m	Tichelbeekse waarden	FP
Roodborsttapuit	2007	2 apr	1	v	Empese en Tondense heide	JvD
	2008	24 mrt	1		Empese en Tondense heide	MR
Tapuit	2005	30 apr	2		Vierakkersestraatweg	HJH
	2006	7 mei	7		Lansinkweg	MK
	2007	13 apr	1	v	Bronkhorsterwaarden - west	MK
	2008	26 apr	2		Empese en Tondense heide	MR
Beflijster	2006	22 apr	2		Sinderen, Voorst	MvdW
	2007	13 apr	6		Bronkhorsterwaarden - w	MK
Sprinkhaanzanger	2005	23 apr	1	z	Tichelbeekse Waarden	JPh, WB
	2007	05 mei	1		Empese en Tondense Heide	Mru
Rietzanger	2005	23 apr	1		Rammelwaard	JV
	2007	15 mei	1		Bronsbergen	FS
Bosrietzanger	2005	30 apr	1		Rammelwaard	JV
	2007	17 mei	2		Lampen Broek, Voorst	JvD
	2008	11 mei	1	z	Groot Graffel, Warnsveld	HJH
Kleine karekiet	2005	29 apr	2	z	Hoendermesterbeek	MK
	2007	29 apr	1	z	Zwanevlot, Zutphen	MK
	2008	26 apr	2	z	resp. Zwanevlot / Ooyerhoek	MK / HS
Spotvogel	2005	30 apr	1		Hackfort	HJH
	2006	6 mei	1	z	Revelhorst	MK
	2007	13 mei	1	z	Stokebrand, Zutphen	MK
	2008	13 mei	1	z	Schouwlaak, Zutphen	MK
Braamsluiper	2005	15 apr	1	z	Nieuwe IJsselbrug	MK
	2006	22 apr	1	z	Rammelwaard	MvdW
	2007	13 apr	1	z	Bronkhorsterwaarden - west	MK
	2008	1 apr	1		Cortenoever	MR
Grasmus	2005	3 apr	1		Rammelwaard	JK
	2006	26 apr	1		Ravenswaarden	WBe
	2007	11 apr	1	z	Ooyerhoek, Zutphen	HS
	2008	25 apr	1		Empese en Tondense heide	MR
Tuinfluit	2006	7 mei	1		Bronsbergen	MR
	2007	29 apr	1	z	Wissels, Zutphen	MK
	2008	16 apr	1	z	Cortenoever	MC
Zwartkop	2005	1 apr	1		Rammelwaard	GV
	2006	17 apr	1	z	Rammelwaard	SK
	2007	7 apr	1	z	De Vijver, Zutphen	MK
	2008	13 mrt	1		Warnsveld	FS
Fluiter	2005	22 mei	1	z	Hekkelerdijk / IJzerhorst	JH
	2008	5 mei	1	z	Hoekendaalseweg, Zutphen	HJH
Tijftjaf	2005	19 mrt	1	z	Rammelwaard	JV
	2007	8 mrt	3	z	Verschillende locaties	MK, HW, FS
	2008	13 mrt	1	z	Wissels, Zutphen	HS
Fitis	2005	26 mrt	1		Rammelwaard	JV
	2006	15 apr	1	z	Bronkhorsterwaarden	MvdW
	2007	7 apr	1	z	Rammelwaard	HS
	2008	27 mrt	1		Helbergen, Zutphen	LB

Grauwe Vliegenvanger	2005	5 mei	1	z	Hackfort, Hekkelerdijk	MK
	2007	18 mei	1		Voorstonden	JvD
	2008	2 mei	1	z	Voorstonden	MK
Bonte Vliegenvanger	2005	29 apr	1	z	Landgoed de Poll	MK
	2007	21 apr	1	z	Smeenk, Zutphen	MK
	2008	20 apr	1	z	Waliën	HJH
Wielewaal	2005	5 mei	1	z	Ten westen van 't Hietink	MK
	2007	5 mei	1	z	Zandwinplas, Wichmond	HS
	2008	3 mei	1		Zandwinplas, Wichmond	MK
Buidelmees	2005	18 apr	1		Rammelwaard	GV
Grauwe Klauwier	2005	11 jun	1	m	Rammelwaard	JV

Michel Klemann
 Het Zwanevlot 106
 7206 CE Zutphen
 m.klemann@chello.nl

10 Verkeers- slachtoffers in 2006-2008

door Michel Klemann

In het jaarverslag 2007 stond een overzicht van de verkeersslachtoffers die door Henk-Jan Hof en ondergetekende in 2006 en 2007 binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep waren gevonden. In 2008 zijn wederom alle dood gevonden dieren gemeld op de dode-vogel-pagina van www.sovon.nl. Het aantal verkeersslachtoffers onder de avifauna in 2008 was met 93 exemplaren in 23 soorten vergelijkbaar met de aantallen in 2007 (tabel 10.2). Het aantal zoogdieren lag wel een stuk lager dan in de jaren daarvoor. Een precieze oorzaak daarvoor is niet duidelijk. Wel is wederom het relatief grote aantal Egels opvallend.

Figuur 10.1 toont de locaties waar de verkeersslachtoffers de afgelopen drie jaar zijn gevonden (figuur 10.1). Op deze kaart is 'mooi' te zien hoeveel vogels en zoogdieren er worden doodgereden op bijvoorbeeld de Den Eltenweg tussen Zutphen en Baak. De stippen daar vormen bijna een zwarte lijn op de kaart. Over 3,5 kilometer Den Eltenweg vonden we (allemaal bij toeval) de afgelopen drie jaar totaal zestig verkeersslachtoffers (tabel 10.1). De resultaten op andere drukke wegen als bijvoorbeeld de Weg naar Voorst of de Deventerweg zijn minstens zo dramatisch.

Michel Klemann
 Het Zwanevlot 106
 7206 CE Zutphen
 m.klemann@chello.nl

Figuur 10.1 Verspreiding verkeersslachtoffers binnen het werkbied van de Vogelwerkgroep in 2006 - 2008.

Tabel 10.1 Niet systematisch gevonden verkeersslachtoffers 2006 - 2008 over 3,5 kilometer Den Eltenweg.

Vogels	
Waterhoen	2
Meerkoet	3
Kokmeeuw	7
Kleine Mantelmeeuw	1
Steenuil	2
Boerenzwaluw	6
Gele Kwikstaart	1
Paapje	1
Merel	1
Koperwiek	1
Zwarte Kraai	2
Huisemus	5
Ringmus	1
Putter	1
Stadsduif	3
Soorten	15
Exemplaren	37

Zoogdieren	
Egel	5
Haas	8
Muskusrat	2
Bruine rat	5
Steenmarter	2
Kat	1
Soorten	6
Exemplaren	23

Tabel 10.2 Verkeersslachtoffers in het werkgebied VWG-Zutphen e.o. 2006 - 2008; gevonden door Michel Klemann & Henk-Jan Hof.

Vogels				
Soort	2006	2007	2008	Totaal
Boerenwaluw	6	7	1	14
Boomklever	1			1
Bosuil	1	3		4
Buizerd	1			1
Ekster	1	1	2	4
Fazant			1	1
Gaai		2	1	3
Gekraagde Roodstaart			1	1
Gele Kwikstaart			1	1
Grasmus	1		1	2
Groene Specht	1	1		2
Heggenmus	1		1	2
Houtduif	13	6	13	32
Huismus	36	8	4	48
Kauw	6	1		7
Kerkuil			1	1
Kievit	2			2
Kip		1		1
Kleine Mantelmeeuw	1			1
Kneu			1	1
Kokmeeuw	6	3	5	14
Koolmees	3	1		4
Koperwiek			1	1
Meerkoet	3	4	1	8
Merel	60	38	32	130
Paapje			1	1
Pimpelmees	1	2	1	4
Putter		1		1
Ringmus	3			3
Roek		1		1
Roodborst	3	2	3	8
Scholekster	2			2
Sperwer		1		1
Spreeuw	1	1	3	5
Stadsduif	16	2	2	20
Steenuil	2	1	1	4
Tapuit		1		1
Tjiftjaf	1			1
Turkse Tortel	3		2	5
Vink	3	4	1	8
Waterhoen	1	3	3	7
Wilde Eend	6	4	4	14
Winterkoning	2	1	2	5
Witte Kwikstaart	1			1
Zanglijster	9	4	1	14
Zwarte Kraai		2	2	4
Zwarte Roodstaart	1			1
Soorten	33	28	29	47
Exemplaren	198	106	93	397

Zoogdieren				
Soort	2006	2007	2008	Totaal
Bosmuis	2	1		3
Bosspitsmuis		1		1
Bruine rat	4	6	7	17
Bunzing	7	7		14
Eekhoorn		1	5	6
Egel	25	36	26	87
Haas	11	8	3	22
Hermelijn	1			1
Huismus			1	1
Kat	3	2	2	7
Konijn	1	1	1	3
Mol	1		1	2
Muskusrat		2		2
Steenmarter	4	3	1	8
Veldmuis	1	1		2
Vos	1	1		2
Wezel	1			1
Woelmuis	3			3
Soorten	14	13	9	18
Exemplaren	65	70	47	182

11 Bestuurs- verslag 2008

door Michiel van der Weide

De Vogelwerkgroep is een vereniging met als doelstellingen het bevorderen van kennis van vogels in en rond Zutphen en het beschermen van vogels. De bijdragen in dit jaarboek laten zien dat diverse leden daar in 2008 wederom actief invulling aan hebben gegeven. Het bestuur heeft de vereniging draaiende gehouden en zich ook bemoeid met diverse beleidszaken zoals het groenbeleid en de IJsselsprong. Dit bestuursverslag geeft een korte terugblik op de inzet van het bestuur in 2008.

Bestuur

Het bestuur heeft in 2008 een tweetal wijzigingen gekend. Op de voorjaarsledenbijeenkomst is Adri Mulder afgetreden als voorzitter. Adri is nu algemeen bestuurslid met speciale aandacht voor de excursiecommissie. Zolang er geen opvolger is voor de functie als voorzitter neemt hij deze taak nog waar. Nieuw in het bestuur is Hans Grotenhuis. Hij is toegetreden als algemeen bestuurslid. Jeroen Philippona is afgetreden en weer herkozen. Steven de Bie (penningmeester), Michel Klemann (algemeen lid) en Michiel van der Weide (secretaris) zijn de andere leden van het bestuur.

Contacten met de leden

Er zijn in 2008 twee ledenbijeenkomsten georganiseerd. Tijdens de voorjaarsbijeenkomst heeft Berend Voslamber van SOVON Vogelonderzoek Nederland ons verteld over de ontwikkelingen van de Grauwe gans in Nederland. In het najaar was het Robert Kwak van Vogelbescherming die een lezing hield over stadsvogels.

Nieuw in 2008 was de uitgave van een nieuwsbrief op papier. Leden van de Vogelwerk-

groep krijgen eenmaal per jaar het jaarboek in de brievenbus en de rest van de informatie gaat vooral digitaal (e-mail nieuwsgroep zutphen_vogelnet@yahoo.com of de website www.vwg-zutphen.nl). Het bestuur constateerde dat dit voor een regelmatig contact onvoldoende is, omdat niet iedereen internet heeft of hier maximaal gebruik van maakt. De eerste nieuwsbrief is uitgekomen in mei. De tweede (en laatste van 2008) kwam uit in augustus. Het streven is de nieuwsbrief viermaal per jaar te laten verschijnen, maar dit is afhankelijk van voldoende kopij.

Excursies

Onder leiding van Johan Blanksma is er een excursieprogramma samengesteld. Bijna maandelijks wordt er een gebied in de omgeving bezocht (bijvoorbeeld Huize de Voorst, IJsseluiterswaard de Rammelwaard) of wat verder weg (Oostvaardersplassen). De excursies worden goed bezocht.

Overig

- Bypass/IJsselsprong:
Hans Grotenhuis vertegenwoordigt de Vogelwerkgroep in de klankbordgroep. Op de beide ledenbijeenkomsten heeft hij ons bijgepraat over de stand van zaken. De Vogelwerkgroep spant zich in om tot een uitwerking van de wateropgaven te komen die het minste schade toebrengt aan natuur en landschap. Via de variant van een nieuwe geul in de Tichelbeekse waard, het vergraven van De Mars, in combinatie met dijkverlegging bij Cortenoever (en Voorsterklei), lijkt dit te gaan lukken. De juiste fasering van de woningbouw en vooral de concrete inrichting vragen blijvende aandacht om ruimte voor natuur te behouden.
- Groenbeheer gemeente Zutphen:
De noodkreet van Michel Klemann over het groenbeleid in de zomer heeft de nodige commotie veroorzaakt. Er was veel aandacht in de pers en ook in het gemeentehuis. Via de klankbordgroep die het opstellen van een nieuw groenbeleidsplan begeleidt, proberen we op een constructieve wijze bij te dragen aan een groenbeheer dat meer recht doet aan de kansen voor natuur in de stad. Michel Klemann zit namens

de Vogelwerkgroep in de klankbordgroep en heeft ter voorbereiding een lijvig rapport geschreven met een goed beeld van de stand van zaken en de vele kansen die er zijn voor verbeteringen (zie www.vwg-zutphen.nl voor het rapport).

- Contact met de gemeente:
De Vogelwerkgroep heeft kennis gemaakt met de aangestelde stadsecoloog (Hella van Helsdingen) en regulier overleg gehad met wethouder van Oosten. Tijdens dit gesprek is aandacht gevraagd voor de Roek (naast de verstoring bij de Rechtbank ook op een goede wijze ruimte geven aan nieuwe kolonies) en is de inzet voor de weidevogels in de Tichelbeekse waard besproken.
- De Vogelwerkgroep heeft deelgenomen aan de Dag voor de Duurzaamheid in Zutphen (28 september), de landelijke Euro-birdwatch (4 oktober) en het door SOVON georganiseerde regio-overleg met andere vogelwerkgroepen in de Achterhoek.
- Aan het eind van 2008 telde de Vogelwerkgroep 48 leden en was er € 1400,- in kas.

Bedankt!

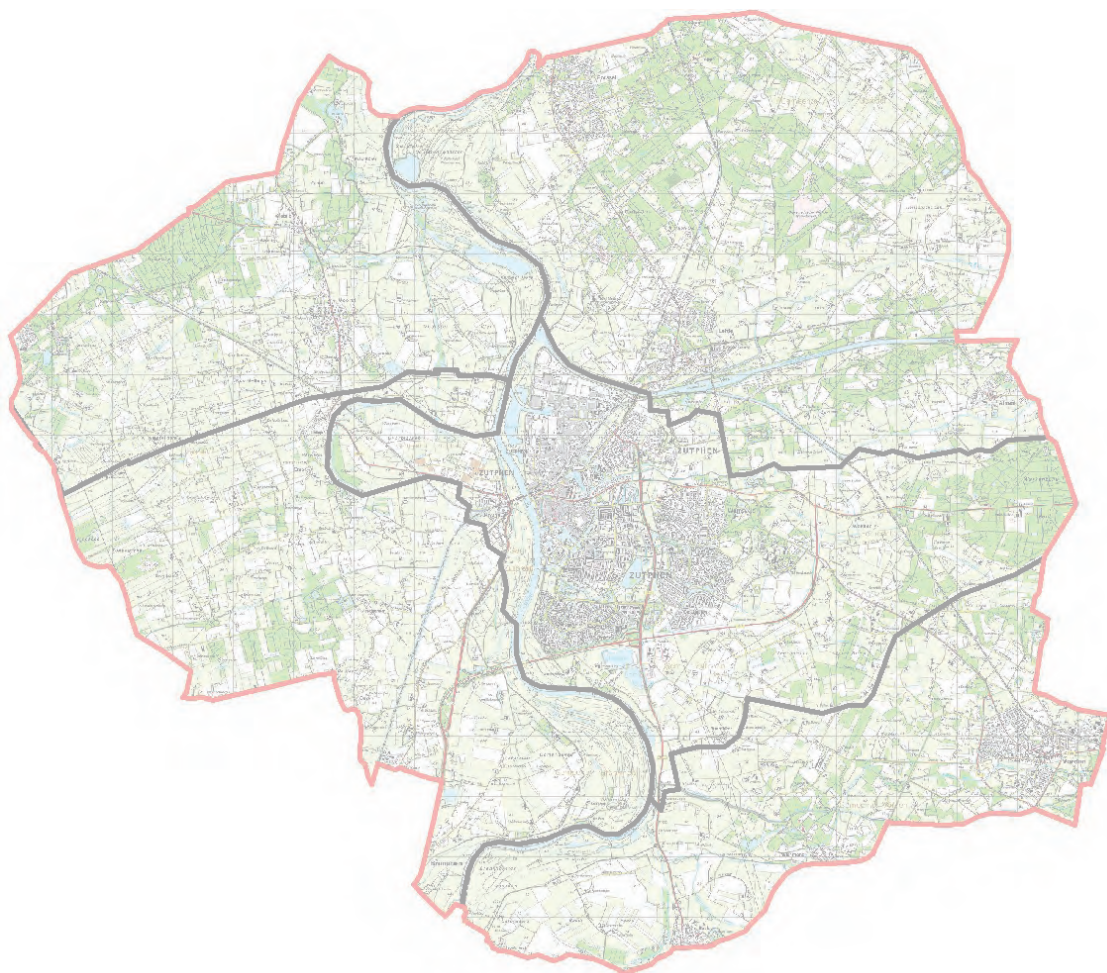
Het bestuur wil graag iedereen zeer bedanken voor zijn of haar inzet en hoopt ook in 2009 weer op jullie te kunnen rekenen. En vergeet niet je waarnemingen door te geven via www.waarneming.nl.

Michiel van der Weide, secretaris
Lomeijerplein 9
7207 JE Zutphen
mvdweide@kpnplanet.nl

Vogels in Zutphen en omgeving 2008 is een uitgave van de Vogelwerkgroep Zutphen en omgeving. Deze vereniging is in april 2005 opgericht en heeft tot doel het bevorderen van de kennis van vogels zoals die in de vrije natuur voorkomen en het beschermen van die vogels en de omgeving waarin zij leven. Dit willen we bereiken door onderzoek, beleidsadvisering, voorlichting en educatie. Ons werkgebied staat op onderstaand kaartje weergegeven.

Meer weten?

Bezoek onze website: www.vwg-zutphen.nl

Dit is een uitgave van de
Vogelwerkgroep Zutphen en omgeving